

შოთა

ხაბარელი

SHOTA KHABARELI

აკთანდოლ გურასაშვილი

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები
GEORGIAN OLYMPIC CHAMPIONS

პროექტის ავტორი და მთავარი რედაქტორი
ელგუჯა ბერიშვილი

THE PROJECT AUTHOR AND EDITOR-IN-CHIEF
Elguja Berishvili

პროექტის მენეჯერი
ემზარ ზენაიშვილი

THE PROJECT MANAGER
Emzar Zenaishvili

პროექტის კოორდინატორი
რუსუდან აფციაური

THE PROJECT COORDINATOR
Rusudan Aptsiauri

ტექსტი
ავთანდილ გურასაშვილი

TEXT
Avtandil Gurasashvili

დიზაინი
ვახტანგ შატაიძე

DESIGN
Vakhtang Shataidze

რედაქცია
ავთანდილ გურასაშვილი, ჯემალ კასრაძე, დავით ჭელიძე,
კარლო ფაჩულია, ზაალ ანჯაფარიძე, ინგა ალავიძე,
ნანა ჯოხარიძე, მაია ბერიშვილი, ივანე ბურნაძე

EDITORIAL STAFF
**Avtandil Gurasashvili, Jemal Kasradze, David Chelidze,
Inga Alavidze, Karlo Pachulia, Zaal Anjaparidze, Nana Jokharidze,
Maia Berishvili, Ivane Burnadze**

ფოტო
ავთანდილ გურასაშვილი, გივი კიკვაძე, ალექსანდრე
კოტორაშვილი, ვლადიმერ ფედორენკო, www.sportphoto.ge

PHOTO
**Avtandil Gurasashvili, Givi Kikvadze, Aleksandre Kotorashvili,
Vladimir Fedorenko, www.sportphoto.ge**

პარტნიორები
საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი
საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ოლიმპიური სოლიდარობა
საქართველოს ძიუდოს ეროვნული ფედერაცია

PARTNERS
**Georgian National Olympic Committee
Olympic Solidarity of the International Olympic Committee
Georgian Judo Federation**

ISSN 2233-3096
ISBN 978-9941-0-3770-2

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები

შოთა საგარელი

2011

...კავკასიონის ერთ-ერთ უსახელო მწვერვალზე ასული შოთა ხაბარელი თავის მთავლურ ნათლობას მუშტებალმართული ხარობდა. ოლიმპიური ჩემპიონი რომ გავხდი, მაშინაც ზუსტად ასე გამოვხატე უდიდესი სიხარული, გვითხრა შოთა ხაბარელმა. შოთამ და მოსკოვის ოლიმპიური თამაშების კიდევ ერთმა ჩემპიონმა ვახტანგ ბლაგიძემ უსახელო მწვერვალი თბილისის უნივერსიტეტის მთამსვლელებთან ერთად დალაშქრეს და ხდის ხეობაში აღმართულ ამ პიკს „საქართველოს ოლიმპიელი“ უწოდეს. ეს მოხდა 2003 წლის შემოდგომაზე, მომდევნო წელს კი ხაბარელმა უდიდესი სიხარული ათენის ოლიმპიურ თამაშებზე განიცადა, როცა მისი აღსაზრდელი ზურაბ ზვიადაური ოქროს მედალს დაეუფლა. გავიდა ორი წელი და კვლავ ეწვია ზღვა სიხარული — ახლა უკვე პარიზში, სადაც საქართველოს ძიუდოისტთა ნაკრებმა მისი მეთაურობით მსოფლიოს გუნდური ჩემპიონატის ფინალში რუსეთის გუნდს მოუგო და პირველად გახდა მსოფლიოს ჩემპიონი.

წლეულს ორმოცდაათისა ვხდები და დაბადების დღისთვის უკეთეს საჩუქარს ვერც ვინატრებდიო, გვითხრა პარიზიდან დაბრუნებულმა შოთა ხაბარელმა, რომლის ბიჭებსაც თბილისის აეროპორტში გულშემატკივრებმა ისეთივე ტრიუმფალური დახვედრა მოუწყვეს, როგორც თავად მას, როცა მოსკოვიდან ოლიმპიური ოქროს მედლით დაბრუნდა.

არადა, იშვიათია ოლიმპიური გვირგვინოსანი, რომელსაც შემდგომ ასევე ოლიმპიური ჩემპიონი აღუზრდია, საქართველოში კი მსგავსი მხოლოდ შოთა ხაბარელი გახლავთ, ვინც თავის სამწვრთნელო ქურაში, ეტყობა, კიდევ არაერთ ჩემპიონს გამოაწრთობს.

მანამ ჩვენი დიდი ფალავანი და მწვრთნელი თავის აღსაზრდელთა ახალ-ახალი გამარჯვებებით გაგვახარებს, გავიხსენოთ ის ოთხი დიდი სიხარული, რომლებმაც შოთა ხაბარელის ბიოგრაფიაში ყველაზე წარუშლელი კვალი დატოვა. მე მქონდა ბედნიერება, საკუთარი თვალით მენახა მისი შეგირდის, ზურაბ ზვიადაურის ათენური ტრიუმფი და შოთას უკიდევანო ემოცია, მწვერვალ „საქართველოს ოლიმპიელის“ დალაშქრით გამონვეული სიხარულის თანაზიარი კი სულაც თავად გახლდით, როგორც იმ ლაშქრობის მონაწილე.

სხვაც ბევრი დიდ-პატარა სიხარული იყო, რომლებმაც ქარელის რაიონის სოფელ ძლევისჯვარში დაბადებული ბიჭის ბიოგრაფია დაამშვე-
ნა და გაამდიდრა, რაზეც ეს წიგნი მოგვითხრობს.

1956 წლის 26 დეკემბერს იმ ბიჭის დაბადებამ, რალა თქმა უნდა, მთელი ოჯახი გააბედნიერა. ძალზე ხარობდა პაპამისი, სარდიონ ხაბარელი, რომელსაც მთელს რაიონში უებრო მოჭიდავის სახელი დაეკდო. განსაკუთრებით ის ახარებდა, რომ ბავშვი მას ჰგავდა და რაც უფრო იზრდებოდა, მით უფრო პაპას ემსგავსებოდა. მთელი სოფელი ამბობდა, ამ ბავშვს სულ პაპის მანერები დაჰყვა და მასავით გამოჩენილი მოჭიდავე დადგებო. ოღონდ მაშინ ქვეყანას მოვლენილ მომავალ ოლიმპიურ ჩემპიონს, ტრადიციისამებრ, პაპის სახელი კი არა, ბიძამისისა — მეორე მსოფლიო ომში დაღუპული შოთა ხაბარელის სახელი დაარქვეს. რომ გაიზარდა, მეტად სიამოვნებდა, როცა ნათლობის სახელს — მამუკას ეძახდნენ, თუმცა მას უფრო შოთად იცნობენ.

პატარა შოთა თუ მამუკა, როგორც ყველა მისი კბილა თანასოფელი, დილიდან საღამომდე დროს ნახერხმოყრილ ქართულ საჭიდაო წრეში ატარებდა. როცა იქ მკლავის ძალას უფროსები ცდიდნენ, მათ ყურებას არაფერი ერჩივნა, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ჭიდაობა ტრადიციული ზურნის ჭყვიტინითა და დოლის ბაგა-ბუგით მიმდინარეობდა. როცა ამგვარი ბრძოლების დასასრულს ფალავანი თავისი გამარჯვების აღსანიშნავად ნაჩუქარ ჭედილას ზურგზე შემოიგდებდა, შოთა ჩემპიონს შენატროდა და თავის მომავალ გამარჯვებებზე ოცნებობდა. ჰოდა, როგორც კი ის ნახერხმოყრილი საჭიდაო უფროსებისგან თავისუფლდებოდა, პატარა შოთა უმაღლესად გააღვიძებოდა ხოლმე და თანატოლებთან ძიძგილაობდა, მაგრამ არაფერი გამოსდიოდა. მაშინ თანატოლებისგან არაფრით გამოირჩეოდა. პირიქით, მეტოქეები ხშირად ჯობნიდნენ, მაგრამ რაც უფრო იზრდებოდა, შოთას დამარცხება მით მეტად უჭირდათ და სასწორის პინა უკვე მის სასარგებლოდ იხრებოდა. მართალია, შოთას მოჭიდავედ გაზრდაში ოჯახის ყველა წევრი დაინტერესებული იყო, მაგრამ თავდაპირველად საამისოდ არავინ ზრუნავდა. ფიქრობდნენ, ჯერ ადრეაო, ბოლოს კი, სოფლის სკოლა რომ დაამთავრა, ერთ მშვენიერ

დღეს შოთას თავისმა უფროსმა ძმამ, ჯემალმა, რომელიც ასევე ჭიდაობით იყო გატაცებული და ძიუდოს სექციაში დადიოდა, ხელი ჩასჭიდა და თავის მწვრთნელ გივი ზაუტაშვილს დარბაზში მიუყვანა.

ზაუტაშვილი შემდგომში ცნობილი და გამოცდილი მწვრთნელი გახდა. ქართულ ჭიდაობაში, სამბოსა და ძიუდოში ბევრი უებრო ფალავანი აღზარდა, რისთვისაც საბჭოთა კავშირის დამსახურებული მწვრთნელის წოდებაც მიანიჭეს. ალლოიანი მწვრთნელის სახელი ჰქონდა დაგდებული, მაგრამ შოთა ხაბარელის პირველ შეფასებაში ეს გამოცდილი კაცი აშკარად შეცდა — შოთას ერთი ყასიდად შეხედა, მერე კი მის ძმას — ჯემალს მიუბრუნდა: ვერ დავიტოვებ, ჯგუფები უკვე დაკომპლექტებულ-შევისებული მაქვსო. შოთა შინ ყურებჩამოყრილი დაბრუნდა, მაგრამ გული არ გაუტეხია და ქართულ ჭიდაობაში სერიოზული ვარჯიში დაიწყო. სულ მალე მოსწავლეთა შორის საქართველოს ჩემპიონი გახდა. ეს 1972 წელს იყო. მომდევნო წელსაც კვლავ ყველას აჯობა და აი, ზაუტაშვილმა მაშინ კი დაინახა მომავალი დიდი ჩემპიონი და გორის ბამბეულის კომბინატის დარბაზში თავის სექციაში იხმო, თან მოუბოდიშა, მაშინ, ეტყობა, კარგად ვერ დაგაკვირდით.

— მიუნხენის ოლიმპიურ თამაშებზე შოთა ჩოჩიშვილის ბრწყინვალე გამარჯვებას ძიუდოში ახალი, ნიჭიერი თაობის დიდი ტალღა მოჰყვა, — იხსენებს გივი ზაუტაშვილი, — მათ შორის იყო ჩემი ორი ყველაზე გამორჩეული აღსაზრდელი, თემურ ხუბულური და შოთა ხაბარელი. პირველმა მსოფლიოს, მეორემ კი ოლიმპიური ჩემპიონობით გამახარა, მაგრამ მაშინ, შოთა ხაბარელი პირველად რომ ვნახე, მის შეფასებაში ნამდვილად შევცდი. მეორედ რომ მოვიდა, პირველსავე ვარჯიშებზე დავინახე, რომ დიდი მონაცემები ჰქონდა. დავრწმუნდი, რომ მომავალი ჩემპიონი იყო და მისი ხელიდან გაშვება აღარ შეიძლებოდა. მართლაც, საოცარი მონდომებით დაიწყო ვარჯიში. თავისი სოფლიდან — ძღვეის-ჯვრიდან გორამდე დარბაზში სავარჯიშოდ რომ მოეღწია, ჩანთამოკიდებულს ყოველდღე ოცი კილომეტრის გავლა უწევდა...

იმ დროს ზაუტაშვილთან ვარჯიშობდნენ მომავალი საბჭოთა კავშირის ჩემპიონი ბორის გოგიჩაიშვილი, ასევე მომავალი მსოფლიოს ორ-

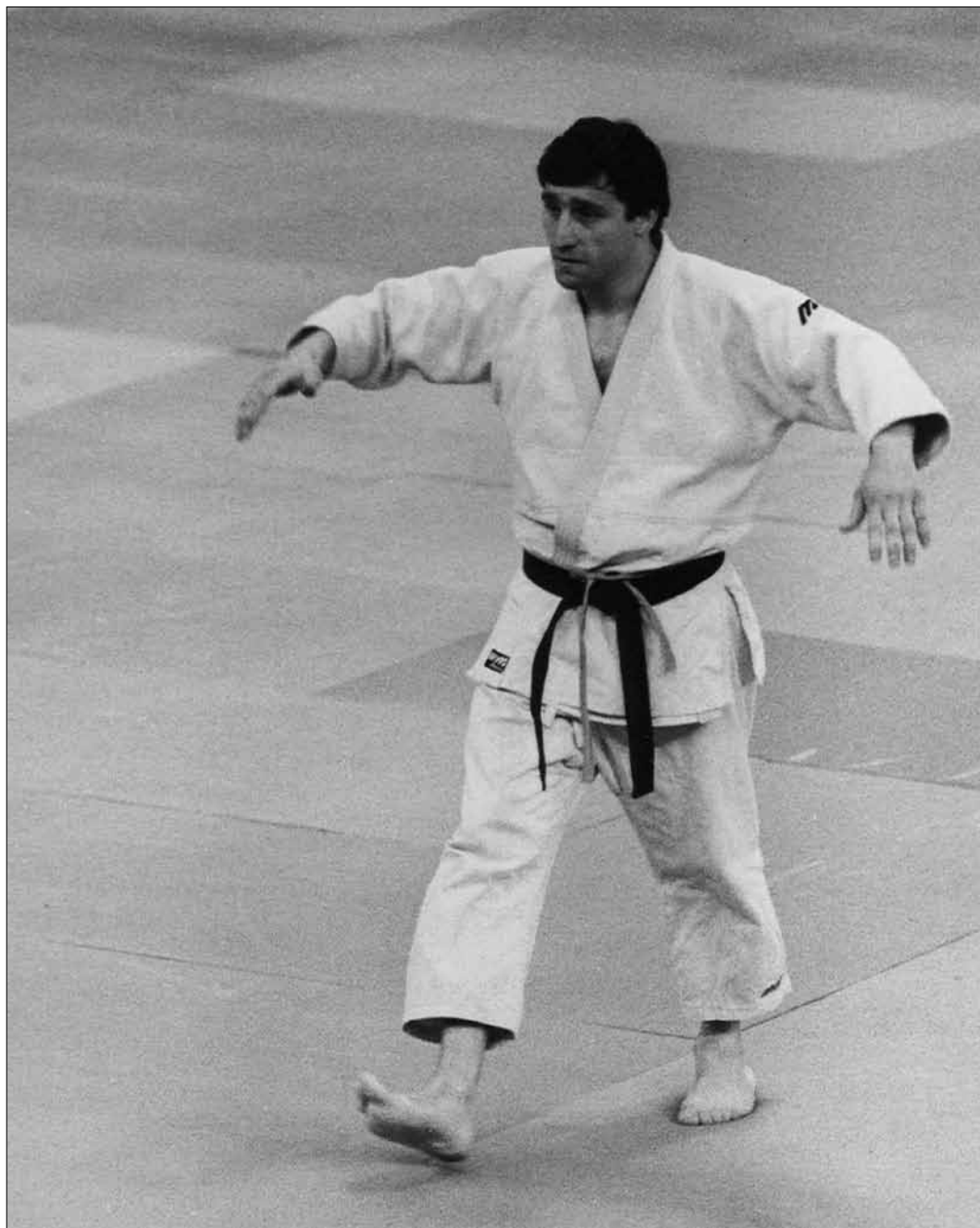
გზის ჩემპიონი და ოლიმპიური თამაშების პრიზიორი თემურ ხუბულური, შოთა ჩოჩიშვილი კი სულაც უკვე ოლიმპიური ჩემპიონი იყო.

— შოთა ჩოჩიშვილი ჩემი და ჩემი თანატოლების კერპი იყო. ყველანი მას ვბაძავდით და ოლიმპიურ ჩემპიონობაზე ვოცნებობდით. ჩოჩიშვილი იმ დროს ევროპის ჩემპიონატის პრიზიორიც იყო, მაგრამ მაშინ, 1972 წელს მიუნხენის ოლიმპიურ თამაშებზე გამარჯვებამ საყოველთაო გმირად აქცია. გორის ქუჩებში რომ გამოჩნდებოდა, ყველა მას შესცქეროდა და ხალხი გუნდ-გუნდად დასდევდა. თან მხოლოდ ჩემპიონობით კი არა, გარეგნობითაც გამოირჩეოდა — მაღალი, ახოვანი, მხრებგანიერი, სიმპათიური და მომღიმარი აპოლონს ჰგავდა. ტატამზეც და ქუჩაშიც ნარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებდა. და თუ რამეს მივალნიე, ყოველივეს შოთა ჩოჩიშვილსაც ვუმადლი. მისმა ოლიმპიურმა ოქრომ მეც უდიდესი სტიმული მომცა, გაორმაგებული მონდომებით დავიწყე ვარჯიში და ოცნება რვა წლის მერე ავისრულე კიდეც, — გვითხრა შოთა ხაბარელმა, თუმცა თავისი ცხოვრების უდიდეს მიზნამდე ბევრი ოფლისღვრა და გრძელი გზა ელოდა. იმ გზას მაშინ დაადგა, როცა სოფლის საშუალო სკოლა დაამთავრა და გორში დაიწყო ვარჯიში, სულ მალე კი სავალდებულო სამხედრო სამსახურში გაიწვიეს და როგორც პერსპექტიული სპორტსმენი, თბილისის არმიელთა სპორტკლუბში გაამწესეს, სადაც მას მწვრთნელად ჯემალ ნათელაშვილი დახვდა.

ჯემალ ნათელაშვილი იმ დროს ახალგაზრდა მწვრთნელი იყო და ამ საქმეში დიდი გამოცდილება არ ჰქონდა. სამაგიეროდ, ძალზე მონდომებული და ალღოიანი იყო, თანაც ყოფილი ძიუდოისტი და სამბისტი, საერთაშორისო კლასის სპორტის ოსტატი, რომელიც ტატამზე მნიშვნელოვან წარმატებებს აღწევდა. 1968 წელს ლოზანაში გამართულ ძიუდოისტთა ევროპის ჩემპიონატზე პირად და გუნდურ პირველობაშიც ვერცხლის მედლებს დაეუფლა; მანამდე, 1966 წელს სამბისტთა საკავშირო ჩემპიონატშიც მეორე პრიზიორი გახდა. როცა სხვათა დაოსტატებას მიჰყო ხელი, თავი უფრო გამოიჩინა, რისთვისაც საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელის წოდება მიანიჭეს და ქართული სპორტის განვითარებისთვის ღირსების ორდენითაც დააჯილდოეს.

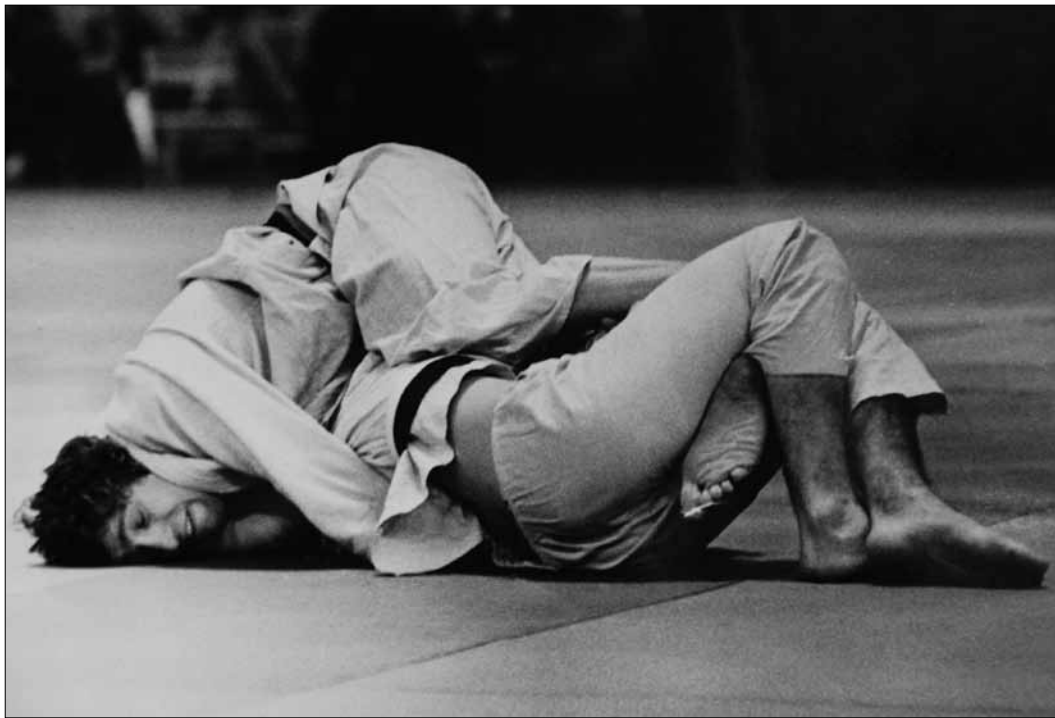

გივი ზაუტაშვილი:
 „მიუნხენის ოლიმპიურ
 თამაშებზე შოთა ჩოჩიშვი-
 ლის ბრწყინვალე გამარ-
 ჯვებას ძიუდოში ახალი,
 ნიჭიერი თაობის დიდი
 ტალღა მოჰყვა. მათ შორის
 იყო ჩემი ორი ყველაზე
 გამორჩეული აღსაზრდე-
 ლი, თემურ ხუბულური და
 შოთა ხაბარელი. პირველ-
 მა მსოფლიოს, მეორემ კი
 ოლიმპიური ჩემპიონობით
 გამახარა, მაგრამ მაშინ,
 შოთა ხაბარელი პირვე-
 ლად რომ ვნახე, მის შეფა-
 სებაში ნამდვილად შეე-
 ცდი. მეორედ რომ მოვიდა,
 პირველსავე ვარჯიშებზე
 დავინახე, რომ დიდი მონა-
 ცემები ჰქონდა.“

სლოტა საბარელი
არაერთხელ წარმატებით
გამოსულა თბილისის
ტრადიციულ
საერთაშორისო
ტურნირზე, რომელიც
ერთ-ერთი ყველაზე
პრესტიჟული შეჯიბრება
იყო მსოფლიოში.

ჯემალ ნათელაშვილი:
„შოთას განსაკუთრებით
ემარჯვებოდა ერთი ილე-
თი, ჩვენ რომ გარეფებს
ვუნოდებთ. ძალიან მაგ-
რად აკეთებდა და ძიუ-
დოში ხშირად იყენებდა
კიდევ. მეტოქეები ალღოს
ვერ უღებდნენ. ბოლოს
სხვებმაც აითვისეს და ახ-
ლა ამ ილეთს მსოფლიოში
ხაბარელის ფანდი ჰქვია.“

ეს ყველაფერი მერე იყო, მაშინ კი, არმიელთა სპორტკლუბში მისულ უტიტულო, მაგრამ მომავალ ოლიმპიურ ჩემპიონს ათვალეიერებდა. მართალია, ჯემალ ნათელაშვილს შოთა ხაბარელის ჭიდაობა მანამდეც ენახა, მაგრამ ახლა უკვე მწვრთნელის თვალით ზომავდა და წონიდა ძლევისჯვარელი ბიჭის პერსპექტივებს.

– მაშინ შოთა ჩემთან რომ მოვიდა, ერთი ჩვეულებრივი, გამხდარი სოფლელი ბიჭი იყო, ოღონდ ფიზიკურად ტოლს არავის უდებდა. პირიქით, უკვე საკმაოდ ძლიერი, მოქნილი და სხარტი იყო, თანაც ძალიან დამჯერი, უნესიერესი და მშრომელი. შოთას ჭიდაობა პირველად ხაშურის რაიონის სოფელ ნაცარგორის ნახერხმოყრილ სარბიელზე ვნახე. ქართულ ჭიდაობაში მოსწავლეთა პირველობაზე გამოდიოდა და ციბრუტივით ტრიალებდა. ვიფიქრე, მისგან კარგი მოჭიდავე დადგება-მეთქი და როცა არმიელთა კლუბში ჩემთან მოვიდა, ძალიან გამიხარდა. აშკარად ეტყობოდა, რომ ჩოხიანი ჭიდაობისთვის იყო დაბადებული. იმ დროს სამბისტები და ძიუდოისტები ჩვენთან ჯერ კიდევ მკვეთრად გამიჯნულები არ იყვნენ და ასეთი სპეციალიზაცია ის-ის იყო იწყებოდა. ამიტომ ჩოხიანი მოჭიდავეები, სადაც საჭირო იყო, იქ გამოდიოდნენ. ხან ქართულ ჭიდაობაში ცდიდნენ ძალას, ხანაც სამბოში თუ ძიუდოში. შოთაც ასე იყო, მერე კი მთლიანად ძიუდოში გადაერთო, თუმცა მერე, ამ სახეობაში თითქმის ყველა უმაღლესი ტიტული რომ მოიპოვა, ქართულ ჭიდაობაში საქართველოს უძლიერესი ფალაენის სახელიც დაისაკუთრა. განსაკუთრებით ემარჯვებოდა ერთი ილეთი, ჩვენ რომ გარეფეხს ვუნოდებთ. ძალიან მაგრად აკეთებდა და ძიუდოში ხშირად იყენებდა კიდევ. მეტოქეები ალღოს ვერ ულებდნენ. ბოლოს სხვებმაც აითვისეს და ახლა ამ ილეთს მსოფლიოში ხაბარელის ფანდი ჰქვია.

სულ მალე, 1979 წელს, შოთა ხაბარელმა თავისი მწვრთნელი პირველად გაახარა საერთაშორისო სარბიელზე, როცა ევროპის ჩემპიონატზე ვერცხლის მედალს დაეუფლა, გუნდურ პირველობაში კი ოქრო დაისაკუთრა. ამ წარმატებისთვის, როგორც არმიელ სპორტსმენს, საბჭოთა ტრადიციისამებრ სამხედრო ჩინი უბოძეს და კაცი ლეიტენანტი გახდა.

დიდ საერთაშორის ტურნირებზე მოპოვებული ყოველი მედლისთვის სამხედრო ჩინიც მატულობდა და როცა აქტიურ სპორტს ოლიმპიური ოქროს მედლით, მსოფლიოს ჩემპიონატის ბრინჯაოს, ევროპის პირველობათა სამივე ხარისხის ცხრა და საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატების რვა მედლით, ქართულ ჭიდაობაში აბსოლუტური ფალავნის სახელით და კიდევ სხვა მრავალი გამარჯვებით გამოეთხოვა, შოთა ხაბარელი უკვე პოდპოლკოვნიკი იყო.

* * *

— შოთას ჭიდაობას ჩვენი ქორწინების მერე, 1982 წლიდან ვადვენებდი თვალ-ყურს, — იხსენებს ჩემპიონის მეუღლე მანონი სიხარულიძე, — სხვათა შორის, ერთმანეთი ჩვენი მეგობრების ქორწილში გავიცანით. თავდაპირველად ყურადღება საერთოდ არ მიმიქცევია, მაგრამ ერთი ჩემი მეგობარი მოვიდა და მეკითხება, თუ იცი, ეგ ბიჭი ვინ არის, შენს პირდაპირ რომ ზისო. მხრები ავიჩეჩე და ეგ ოლიმპიური ჩემპიონია ძიუდოში, შოთა ხაბარელიო. შევხედე და, პირველი შთაბეჭდილება, რომელიც მეგობარს გავუზიარე, ეს იყო, მართლა მოჭიდავეს ჰგავს, რა ძლიერი კისერი აქვს-მეთქი. იმ წელიწადს ვიქორწინეთ კიდევ. მაშინ მეორეკურსელი სტუდენტი ვიყავი, სამედიცინო ინსტიტუტში, პედიატრიულზე ვსწავლობდი. ქორწინების მერე მთლიანად ძიუდოში ჩავერთე და ჩემი ვნებათაღელვაც დაიწყო. 1982 წლიდან მოყოლებული, თბილისის ტრადიციულ საერთაშორისო ტურნირებზე შოთას ყველა ჭიდაობა ვნახე. განსაკუთრებით დამამახსოვრდა შოთას გამარჯვება ვარაევთან. ვერც კი გავარჩიე, რა გაუკეთა — ელვისებურად წამოიკიდა, ამოაყრავა, ტატამზე დაახეთქა და წმინდად გაიმარჯვა. სულ მეჩვენებოდა, რომ იოლად, თამაშ-თამაშით უგებდა მეტოქეებს, მაგრამ მალე მივხვდი, თუ რა არაადამიანური, მართლაც ტიტანური შრომისა და ჯაფის შედეგად მოდიოდა ეს გამარჯვებები. მისი დღის რეჟიმის, განცდებისა და მონდომების შემხედვარე მეც ვიტანჯებოდი, განსაკუთრებით მაშინ, როცა წონას იკლებდა. უთენია წამოხტებოდა ხოლმე, გავარდებოდა და სირბილით თავს იკლავდა. ვარჯიშიდან შინ მობრუნებული შეფუთნული

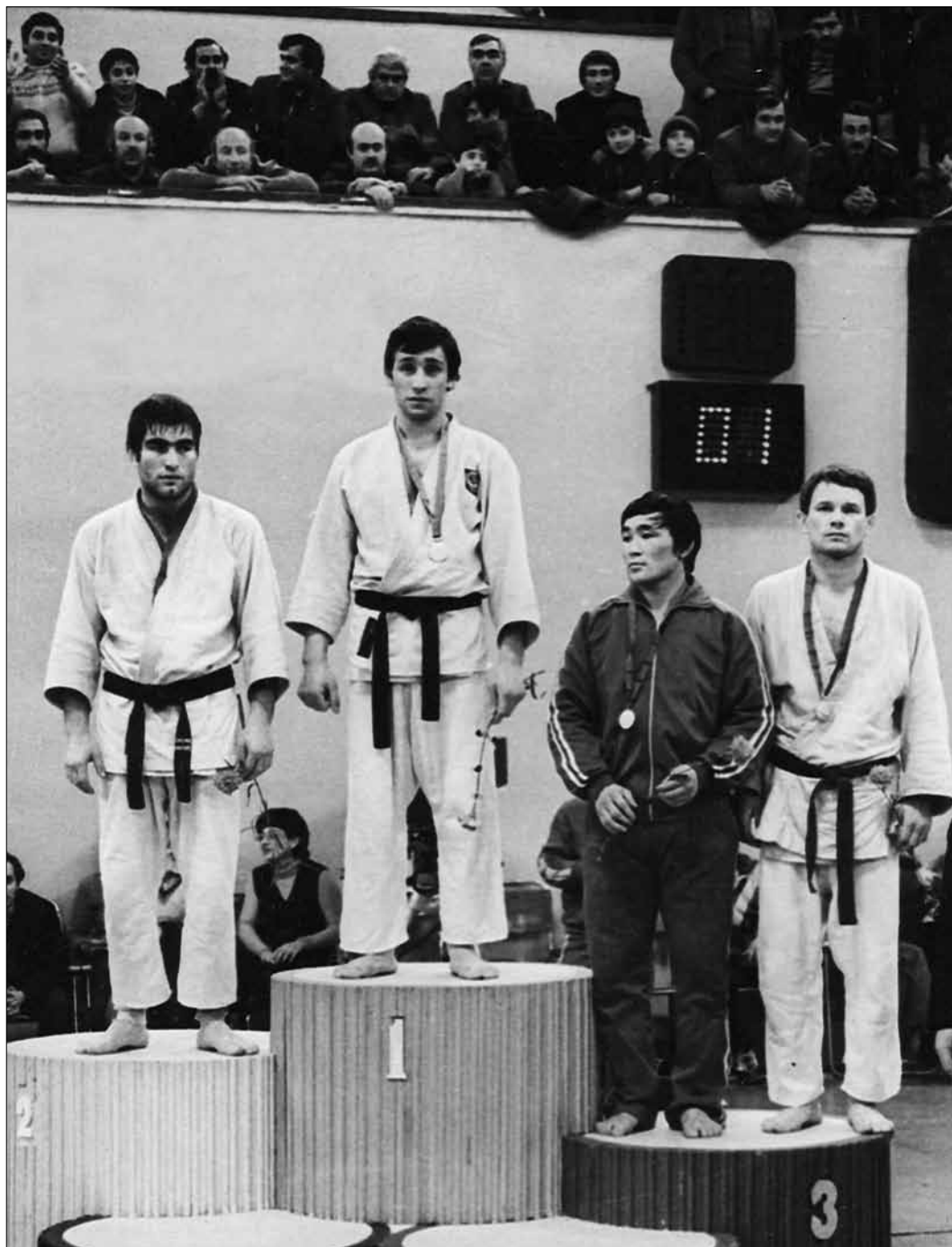
წვებოდა, მე კი ოფლის გამოსადენად საბნებს ვაფარებდი. თან აღარც ჭამდა და აღარც სვამდა. ერთადერთი საკვები შავი ხიზილალა იყო. ორგანიზმი რომ არ გამოფიტვოდა და დასუსტებულიყო, სუფრის კოვზით კილოობით ეძალებოდა. ხიზილალის გაგონება აღარ უნდოდა, ეზიზღებოდა, მაგრამ მაინც ჭამდა.

ასეთი არაადამიანური ტანჯვის საზღაური ის გამარჯვებები იყო, რომლითაც თავადაც ხარობდა, მეც მახარებდა და გულშემატკივრებსაც. ზოგჯერ ამ წარმატებებს ტრავმირებული და მძიმედ დაშავებულიც აღწევდა. ამ მხრივ ყველაზე მეტად დამამახსოვრდა 1983 წლის შემოდგომა. დღე-დღეზე მშობიარობას ველოდი, შოთა კი მოსკოვში გასამართი მსოფლიოს ჩემპიონატისთვის გამალეებული ემზადებოდა და ამ დროს ქუსლი გაიჭრა. საშინელი ჭრილობიდან სისხლი თქრიალით მოსდიოდა და ნაკერები დაადეს. დარდით აღარ იყო კაცი, მსოფლიოს ჩემპიონატზე ვეღარ გამოვალო. ამას არც არავინ ურჩევდა, მაგრამ იმ ჩემპიონატზე მაინც წავიდა...

– სარბიელზე რომ გავედი, ქუსლზე ისევ ძაფები მედო, — თხრობას აგრძელებს შოთა ხაბარელი, — ეს რომ შეჯიბრების ორგანიზატორებს გაეგოთ, ჩემპიონატიდან უმალ მომხსნიდნენ. ამიტომ შეხვეული ფეხით ვიბრძოდი და ვამბობდი, უბრალოდ გაკანრული მაქვს-მეთქი. თან ფეხს ვუფრთხილდებოდი და ვცდილობდი არ დამეტივრთა. ასე ცალი ფეხით ბრძოლაში მაინც ბრინჯაოს მედლის მოპოვება შეეძელი. ზუსტად გადამწყვეტი ბრძოლის წინ, მეტოქის პირისპირ რომ დავდექი, დარბაზში რადიოთი გამოაცხადეს, შოთა ხაბარელს დღეს ვაჟიმ-ვილი შეეძინა და ვულოცავთო. სახტად დავრჩი, ეს ამბავი მე არ ვიცი და ამათ საიდან გაიგეს-მეთქი. მთელი დარბაზი ფეხზე წამოდგა და ვაჟიმვილის დაბადება ტაშის გრიალით მომილოცა. ბედნიერებისაგან ცას ვენიე. ბრძოლისას აღარც ჭრილობა მახსოვდა და აღარც ფეხის ტკივილი. სულ მალე დარბაზი ისევ ფეხზე წამოდგა და ახლა უკვე ბრინჯაოს მედალი მომილოცა. ამიტომ ეს დღე, 1983 წლის 13 ოქტომბერი ჩემთვის დაუვიწყარია.

ოღონდაც, სიხარულთან ერთად იყო განზილება და გულისტკივილიც.

შოთა ხაბარელი
ჩემპიონის კვარცხლბეკზე

ქართველმა მოჭიდავეებმა
და მწვრთნელებმა
ოლიმპიური ჩემპიონი
შაერში აიტაცეს

— ჩემს სპორტულ ბიოგრაფიაში ყველაზე ცუდად მოსაგონარი 1979 წლის პარიზის მსოფლიოს ჩემპიონატი იყო, — იხსენებს შოთა ხაბარელი. — ამ შეჯიბრებისთვის ყველაზე კარგად ვიყავი მომზადებული. იმაზე უკეთესადაც კი, ვიდრე მაშინ, როცა ოლიმპიური ჩემპიონი გავხდი. დარწმუნებული ვიყავი, რომ ფინალში გავიდოდი, იქ კი იაპონელ ფუძის უთუოდ მოვუგებდი. ფუძი იმ დროს უკვე მსოფლიოს ოთხგზის ჩემპიონი იყო, მაგრამ სპორტული კარიერის დასასრულთან იდგა, მე კი გაცილებით ახალგაზრდა და ენერგიით აღსავსე ვიყავი, გამარჯვებები მწყუროდა, მაგრამ მოულოდნელად დავმარცხდი, თუმცა ჩემს მეტოქეს ცოტა მსაჯებიც წაეხმარნენ და ამით ფუძის ჩემი თავი აარიდეს. არადა, ცნობილი და ძლიერი მეტოქე სულაც არ მყავდა. გვარიც კი არ მახსოვს. ამერიკელი იყო, იქაური ძიუდოისტები კი სხვებივით ვერ ყოჩაღობდნენ. მთელი შეხვედრის განმავლობაში იოლად ვუგებდი და ძალებს მომდევნო ბრძოლებისთვის ვზოგავდი. ბრძოლის დამთავრებამდე 20 წამით ადრე, როგორღაც მოვეშვი და იუკოზე დავვარდი, ეს ჩემს დამარცხებას სულაც არ ნიშნავდა, მაგრამ მსაჯებმა ის გდება ამერიკელს იპონად შეუფასეს. ამერიკელმა მომდევნო შეხვედრა, როგორც მოსალოდნელი იყო, წააგო და მე ბრინჯაოსთვის ბრძოლის გაგრძელების შანსიც კი აღარ მომეცა.

შოთა ხაბარელი კარგად არც თავის ბოლო შეჯიბრებას, 1986 წელს მოსკოვში გამართულ საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატს იხსენებს, სადაც ტრავმის გამო ბრძოლის დამთავრების საშუალება აღარ მიეცა, უფრო სწორედ ექიმმა აღარ აცალა.

— ვარაევს ვხვდებოდი. მაშინ ჯერ კიდევ ახალგაზრდა, ძალიან პერსპექტიული იყო და შემდგომ მართლაც დიდი ძიუდოისტი დადგა, მანამდე კი სულ ფეხდაფეხ მომყვებოდა და ერთმანეთს ფინალურ ბრძოლებში ხუთჯერ შევხვდით, მაგრამ ჩემთან ვერას გახდა. იმ წელიწადს ჩვენი გზები მეორე წრეში შეიყარა. მთელი ჩემი სპორტული კარიერის განმავლობაში მუხლი როგორღაც მეჭედებოდა და ტკივილი მანუხებდა. ოპერაცია მხოლოდ 49 წლისამ გავიკეთე, მაშინ კი ბრძოლისას ფეხის გვერდზე გადაბრუნებით მუხლს თავის კალაპოტში ვსვამდი. იმ ბრძოლის დროსაც, ვარაევთან შეხვედრისას, მუხლი გამეჭედა. იმხანად სარ-

ბიელზე ექიმის შემოსვლა ახალი ნებადართული იყო და ისიც, თუ საჭიროდ ჩათვლიდა, ბრძოლის შეწყვეტის უფლებაც ჰქონდა. ჰოდა, ექიმი უმალ სარბიელზე შემოვიდა, ჩემებურად მკურნალობა აღარ მაცალა და შეჯიბრებიდან მომხსნა. იმ დროს უკვე აქტიურ სპორტთან გამოთხოვებაზე ვფიქრობდი, ამ ამბავმა კი გადაწყვეტილების მიღებაში ცოტა დამაჩქარა და აი, ასე, ბოლო ბრძოლის დაუსრულებლად ჭიდაობას გამოვეთხოვე.

* * *

თბილისში დაბრუნებულ შოთა ხაბარელს სპორტის სასახლეში გამართულ ჩვენს ტრადიციულ საერთაშორისო ტურნირზე საზეიმო გაცნობა მოუწყვეს. ძველმა თანაგუნდელებმა, მსოფლიოს ჩემპიონატების მომავალმა მედალოსნებმა აკაკი კიბორძალიძემ და კობა კურტანიძემ, რომლებმაც ის-ის იყო დიდ სარბიელზე გასვლა დაიწყეს, თავიანთი კერპი შოთა ხაბარელი მხრებზე შეისვეს და სპორტის სასახლის თაღებქვეშ ფეხზე წამომდგარი გულშემატკივრების ტაშის გრიალში შემოატარეს.

თუმცა ეს ყველაფერი ცოტა მოგვიანებით იყო, მაშინ კი თავისი ბოლო შეჯიბრებიდან ათას ბრძოლაგამოვლილი შოთა ხაბარელი მოსკოვიდან თბილისში რომ ბრუნდებოდა, თვითმფრინავის სავარძელში ისე იჯდა, როგორც მთელი წლის ნაჯაფარი გლეხი კაცი, რომელმაც ბოლოს მოსავალიც დააბინავა და ხანგრძლივი ზამთრის მოლოდინში წვრილშვილთან ბუხრის პირას ჯდომისთვის განეწყო. ფიქრობდა, მთელ წელიწადს დავისვენებ, ოჯახს და ცოლ-შვილს დანატრებული შინ ვიჯდები, მერე კი მშვიდად მოვიფიქრებ, სად წავიდე, რომელ გზას დავადგეო. ჯიბეში საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტის დიპლომიც ედო და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისაც, რომლებიც სპორტული კარიერის პარალელურად ერთიმეორის მიყოლებით დაამთავრა. თანაც კაცი იმ დროს უკვე პოდპოლკოვნიკიც იყო და საფიქრალს ეს სამხედრო ჩინიც ურთულებდა, მაგრამ გული უფრო მაინც იურისტობისკენ მიუწევდა, მაგრამ ვინ აცალა...

შინ დაბრუნებული შოთა ხაბარელი საქართველოს მაშინდელი სპორტკომიტეტის თავმჯდომარემ ნუგზარ ენდელაძემ დაიბარა, ძიუდოისტთა ნაკრები გუნდი უნდა ჩაიბაროო. მართლა, ძალზე მაცდური წინადადება იყო. კაცს სამწვრთნელო სარბიელზე საკუთარი თავის გამოცდის საშუალება ეძლეოდა, მაგრამ ეს მეტად საპასუხისმგებლო და სარისკო საქმე ჩანდა. იმ დროს ძიუდოს ქართულმა სკოლამ საბჭოთა კავშირის დამსახურებული მწვრთნელის ბიძინა მაზიაშვილის მეთაურობით უკვე მთელს მსოფლიოში გაითქვა სახელი. გარდა იმისა, რომ ეს კაცი მრავალი წლის განმავლობაში (1964-82 წწ.) საქართველოს ნაკრების მთავარი დამრიგებელი იყო და საბჭოთა გუნდის მწვრთნელიც, უშუალოდ მისი აღზრდილებიც უდიდეს წარმატებებს აღწევდნენ როგორც ძიუდოში, ისე სამბოში. მათ შორის იყვნენ ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონატების მრავალგზის ჩემპიონ-პრიზიორები: გურამ გოგოლაური, ანზორ მარტყოფლიშვილი, ამირან მუზაევი, ჯიბილო ნიჟარაძე, გივი ონაშვილი, რამაზ ხარშილაძე, ფარნაოზ ჩიკვილაძე, მალხაზ ბერუაშვილი, გენადი გიორგაძე...

ბიძინა მაზიაშვილის უდიდესი აღიარება ისიც იყო, რომ მას მრავალ ქვეყანაში, მათ შორის თვით ძიუდოს სამშობლოშიც კი, გამოცდილების გასაზიარებლად იწვევდნენ და ჭკუას ეკითხებოდნენ.

აი, ამიტომაც შოთა ხაბარელი ნუგზარ ენდელაძის მოულოდნელი წინადადების გამო, უდიდესი დილემის წინაშე დადგა.

— ეს რომ გავიგე, ლამის გული შემეღონდა, — იხსენებს შოთას მეუღლე, — ჩვენი ქორწინების ხუთი წლის განმავლობაში კაცს ზედიზედ ხუთი კვირაც კი არ გაუტარებია შინ. სულ შეკრებებზე იყო და ქვეყნიდან ქვეყანაში შეჯიბრებებზე დადიოდა. ამიტომ თბილისის ტრადიციული საერთაშორისო ტურნირების მოახლოება ყველაზე მეტად მიხაროდა, რადგან აქ შინაურ კედლებში ემზადებოდა და დროს ოჯახში ატარებდა, თუმცა მის არაადამიანურ შრომას უკვე საკუთარი თვალთ ვუყურებდი. ამიტომ როცა მოსკოვიდან დაბრუნებულმა მითხრა, მორჩა, სპორტს თავს ვანებებო, შვებით ამოვისუნთქე, თუმცა გულიც მწყდებოდა, რადგან ჭიდაობას მისთვის დიდი სიხარული მოჰქონდა...

ოლიმპიური ფინალი —
შოთა საბარელი და
კუბელი ხუან ფერერი.
მოსკოვი, 1980 წელი

შოთა ხაბარელი
ოლიმპიური ჩემპიონია!

ჰოდა, დადგა კაცი დიღემის წინაშე — აქეთ ოჯახი ექაჩებოდა, იქით — ნუგზარ ენდელაძე. ბოლოს ენდელაძემ იძალა და 1986 წლიდან შოთა ხაბარელმა ასე ჩაიბარა საქართველოს ძიუდოისტთა ნაკრები.

— ნუგზარ ენდელაძის შეგულიანების მერე საკუთარი თავის გამოცდის ცდუნებას ველარ გავუძელი. ეს ნაბიჯი იმანაც გადამადგმევინა, რომ საბჭოთა კავშირის ნაკრებში თერთმეტი წლის განმავლობაში, რალა თქმა უნდა, ძიუდოს არსი და სპეციფიკა შევისწავლე. მართალია, ერთია სპორტსმენობა და სულ სხვა — მწვრთნელობა. ამიტომაცაა, რომ ყველა კარგი სპორტსმენი კარგი მწვრთნელი ველარ დგება, მაგრამ მე ათასი სპეციალისტის ხელში გავიარე აქ, საქართველოში თუ საბჭოთა ნაკრებში, რომელსაც მთელს მსოფლიოში ძიუდოისტთა სამჭედლოს ერთ-ერთი საუკეთესო სკოლის სახელი დაეგდო. რამდენადაც შესაძლებელი იყო, ვაკვირდებოდი უცხოელ მწვრთნელებსაც და ყველასგან რალაცას ვსწავლობდი. ცოდნის გაღრმავებაში ფიზკულტურის ინსტიტუტში სწავლაც დამეხმარა და ყოველივე ამან ტატამზე მწვრთნელად დამაბრუნა, თუმცა მაშინ ცდუნებისთვის რომ გამეძლო, დღეს ალბათ მეორე პროფესიაში — იურისპრუდენციაში ვიქნებოდი...

შოთა ხაბარელის ტატამზე საქართველოს ნაკრების მთავარ მწვრთნელად დაბრუნებას ქართველ ძიუდოისტთა წარმატებების ახალი ტალღა მოჰყვა. ეს ტალღა ცუნამივით მოდიოდა და მას წინ ვერავინ და ველარაფერი უდგებოდა. ყველა ასაკობრივ ჯგუფში მედლების ცვენა იყო. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი გამოდგა 1989 წელს ბელგრადში გამართული მსოფლიოს ჩემპიონატი, სადაც საბჭოთა ნაკრების შემადგენლობაში ოთხი ქართველი ძიუდოისტი გამოდიოდა და ოთხივემ მედალი მოიპოვა: კობა კურტანიძე და ამირან ტოტიკაშვილი მსოფლიოს ჩემპიონები გახდნენ, აკაკი კობორძალიძემ ვერცხლის, გიორგი თენაძემ კი ბრინჯაოს მედალი აიღო. ამათგან ტოტიკაშვილი უშუალოდ შოთა ხაბარელის აღსაზრდელი იყო. იმავე წელს კურტანიძე და ტოტიკაშვილი ევროპის ჩემპიონებიც გახდნენ.

გამორჩეული იყო 1991 წელიც, როცა საბჭოთა კავშირის ხალხთა X სპარტაკიადა და საკავშირო ჩემპიონატი პარალელურად ჩატარდა, სა-

ლეგენდარული იაპონელი
მძიმეწონოსანი იასუჰირო
იამასიტა, შოთა ხაბარელი
და მსოფლიოს
ორგზის ჩემპიონი
თემურ ხუბულური

ქართველოს ძიუდოსტებმა კი საერთო ჯამში თექვსმეტი მედალი მოიპოვეს.

ეს სპარტაკიანა იმიტაც იყო განსაკუთრებული, რომ საბჭოთა კავშირის რღვევის გამო იგი დაუმთავრებელი დარჩა. საქართველოდან შეჯიბრებაში გამოსვლა მხოლოდ ძიუდოსტებმა მოასწრეს, მათ კი სპარტაკიანების ისტორიას პირად პირველობაში ოთხი ოქროს მედლითა და გუნდურ პირველობაში გამარჯვებით საბოლოო წერტილი დაუსვეს.

უცნაურია, მაგრამ სულ მალე წერტილი დაუსვეს შოთა ხაბარელის უფროს მწვრთნელობასაც. ამას მოჰყვა ძიუდოს, ისე როგორც საერ-

თოდ ქართული სპორტისა და მთლიანად ქვეყნის გაუსაძლისი წლები, დაღმასვლა და უფსკრულის პირას ყოფნა.

საქართველოს სპორტული დელეგაციისთვის ძალზე წარუმატებელი გამოდგა ატლანტის ოლიმპიური თამაშები, საიდანაც პირველად ამგვარ ასპარეზობათა ისტორიაში, ჩვენი სპორტსმენები „ოქრო-ვერცხლის“ გარეშე დაბრუნდნენ. და მაინც, შედარებით უკეთ ძიუდოსტები გამოვიდნენ, რომლებმაც საერთო ჯამში ორიდან ერთი ბრინჯაოს მედალი მოიპოვეს, თანაც დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში პირველი ჯილდო სწორედ მათ დაისაკუთრეს — სოსო ლიპარტელიანი ოლიმპიური პრიზიორი გახდა.

* * *

იმ პერიოდში ძიუდოს მიღმა დარჩენილი შოთა ხაბარელი თბილისში დაარსებულ უნივერსიტეტ „ლეგია და კომპანიაში“ პრორექტორად მინიჭეს და კათედრის ხელმძღვანელობაც ანდეს; გახდა პედაგოგიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, ძიუდოსტებს კი „შორიდან“ გულშემატკივრობდა. არადა, ტატამს მიღმა დარჩენილ შოთა ხაბარელს მრავალ ქვეყანაში ინვევდნენ, ჩამოდი, ჩვენი ქვეყნის ნაკრები ჩაიბარე და უხელმძღვანელო. ერთმანეთზე მაცდური წინადადებები იყო და შოთაც ფიქრობდა, ნუთუ საქართველოდან სხვებივით ჩემი წასვლის დროც დადგა, ან ამ ნაბიჯს ვინ როგორ გაიგებსო, თუმცა იმედს მაინც არ კარგავდა. ამასობაში, ატლანტის ოლიმპიურმა თამაშებმაც ჩაიარა და...

— ატლანტის ოლიმპიური თამაშების მერე, ახლა უკვე საქართველოს სპორტის სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარე კახი ასათიანმა დამიბარა. ჩვენზე ნაწყენი კი ხარ, მაგრამ ძიუდოსტთა ნაკრებს ისევ შენ უნდა ჩაუდგე სათავეშიო. ასე დავუბრუნდი გუნდს და ორი წლის მერე შედეგებიც მოვიდა...

მართლაც, საქართველოს დამოუკიდებლობის წლებში ჩვენი ქვეყნის ძიუდოსტთა ნაკრებმა ყველაზე დიდი სიხარული განგვაცდევინა. ათენის ოლიმპიურ თამაშებზე შოთა ხაბარელის აღსაზრდელმა ნესტორ

ხერგიანმა, როგორც ჟურნალისტები ხუმრობდნენ, თავისი ვერცხლის მედლით ბრინჯაოს ხანიდან გამოგვიყვანა, მერე კი მთავარი მწვრთნელის მეორე შეგირდმა ზურაბ ზვიადაურმა ოქროს ხანაში დაგვაბრუნა.

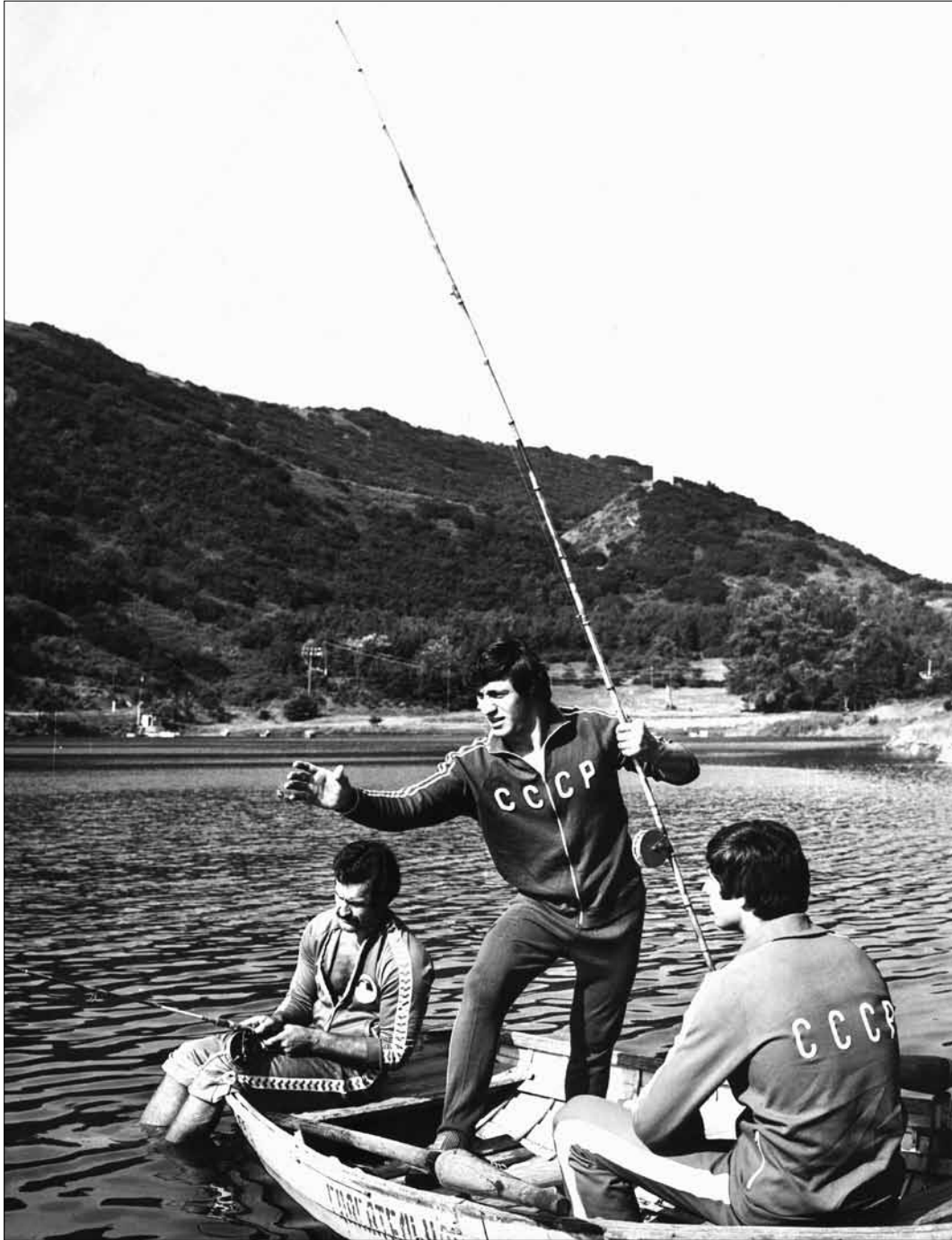
ამას მოჰყვა 2002 წელს ევროპის გუნდურ ჩემპიონატში ბედის პირველი ცდა, რაც გამარჯვებითა და სრული ტრიუმფით დაგვირგვინდა. გუნდმა მომდევნო წელსაც თასი დაისაკუთრა, იმავე წელს კი მსოფლიოს გუნდურ ჩემპიონატში მეორე იყო. მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონატებზე იყო სხვა ბევრი ოქრო-ვერცხლიც... ყოველივე ამის გამო საქართველოს სპორტულ ჟურნალისტთა რეფერენდუმის შედეგად საქართველოს ძიუდოსიტა ნაკრები სამჯერ ჩვენი ქვეყნის უპირველეს გუნდად გამოაცხადეს, საქართველოს ეროვნულმა ოლიმპიურმა კომიტეტმაც ძიუდოს ფედერაცია საუკეთესოდ აღიარა და სრულიად მოულოდნელად შოთა ხაბარელს ნაკრებიდან წასვლა დაუპირეს.

— ათენის ოლიმპიური თამაშებიდან დაბრუნებული, როცა პრაქტიკულად ტიტული აღარ დაგვრჩა აულებელი, გმირად გამომაცხადეს და ლამის ღმერთკაცად შემრაცხეს, მომდევნო წელს კი ერთი ნაბორძიკება და, გუნდიდან უნდა წახვიდეო. ეს ჩემთვის ტრაგედია იყო. ჩემი სპორტული კარიერიდან ყველაზე მწარედ 1979 წლის მსოფლიოს ჩემპიონატი დამამახსოვრდა, სამწვრთნელო ცხოვრებიდან ასეთივე ცუდად მოსაგონარი კი სწორედ 2005 წელი გამოდგა.

— როცა საქართველოს ნაკრების უფროსი მწვრთნელობიდან შოთას გადაყენებაზე აქა-იქ საუბარი დაიწყო, ყურებს არ ვუჯერებდი, — იხსენებს შოთა ხაბარელის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული აღსაზრდელი, ათენის ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი და მსოფლიოს ჩემპიონატების ორგზის ვერცხლის პრიზიორი ზურაბ ზვიადაური, — შოთა ხაბარელი თავის დროზე ბრწყინვალე სპორტსმენი იყო, მერე ასეთივე მწვრთნელი გახდა. იგი, როგორც პიროვნება, ასევე გამორჩეული და მისაბაძია. გუნდის თითოეული წევრისთვის მშობელივითაა და ყველას თავზე დაჰფოფინებს.

ზურაბ ზვიადაურს კვერს უკრავს ჯემალ ნათელაშვილიც. ამბობს, შოთა ხაბარელი სამეგობროდ უბრწყინვალესი, გვერდში მდგომი კაცი

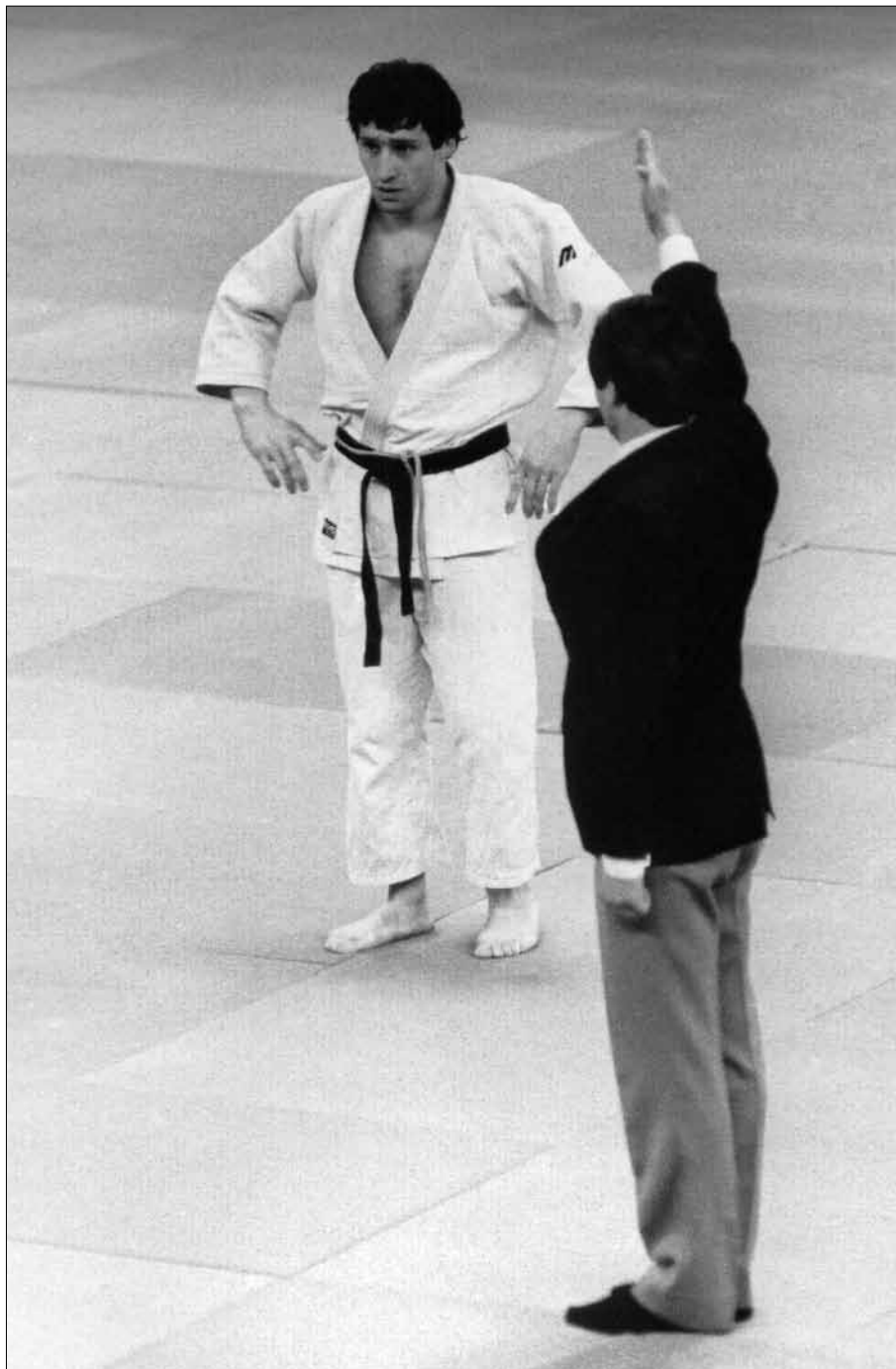

რამდენიმე წუთის წინ
 მსოფლიო ჩემპიონატის
 ბრინჯაოს მედალი
 მოიგო და ახლა
 ქართველი სპორტული
 ჟურნალისტების
 კითხვებს პასუხობს.
 მოსკოვი, 1983 წელი

და მაგარი სპეციალისტიაო. იმასაც იხსენებს, ევროპაში თუ სადმე ძიუდოს პრობლემებზე მსჯელობენ, ისე როგორ იქნება, ხაბარელს არ უხმონ და ჭკუას არ დაეკითხონო. ვარჯიშზე შოთას ტატამს მიღმა ვერ ნახავთ, მუდამ კიმონო აცვია, ტატამზე ციბრუტივით ტრიალებს და ყველას თვალნათლივ უჩვენებს ნაირგვარ ფანდებს და ილეეთებს. კოლეგიალურია, ერთმანეთს ყურს ვუგდებთ და ვუჯერებთ. ამიტომაც გვაქვს ასეთი წარმატებებიო.

— ის სეზონი ისეთი მართლაც ვერ გამოდგა, როგორც ქართველ ძიუდოისტებს გვეკადრებოდა. 2005 წელს სხვებივით მეც მეტს ველოდი, მაგრამ ის შედარებითი წარუმატებლობა ალბათ კანონზომიერი იყო. აღმართს დაღმართი მოჰყვება, წარმატებებს — წარუმატებლობა. ოლიმპიური თამაშების მომდევნო წელს სპორტსმენებს შედარებით უფერული სეზონი უდგებათ და გამონაკლისები არც ჩვენ ვიყავით. მსოფლიოს ჩემპიონატის გუნდურ პირველობაში დაკავებული მესამე ადგილი და პირადშიც ერთი ბრინჯაოს მედალი ბევრისთვის დიდი წარმატებაა, ჩვენგან კი მეტს ელოდნენ. ზოგმა სპეციალისტმა ეს დიდ წარუმატებლობად აღიქვა, მათ ძიუდოს ზოგმა „მცოდნემაც“ მხარი აუბა, ბევრმა დაივიწყა ძიუდოისტთა წარმატებები, ის სიხარული, რომელიც მათ გულშემატ-

მსაჯის ნაცნობი უნესტი —
გაიმარჯვეა შოთა ხაბარდია

კივრებს მოუტანეს. ამიტომ იმგვარი შეფასებები ჩემი ტრაგედია იყო, რასაც ძალზე მტკივნეულად განვიცდიდი. მაგრამ ტრაგედია ისაა, როცა გუნდი დანგრეული და უპერსპექტივოა. სამწუხაროდ, ასეთი დროებაც გვახსოვს, ახლა კი ჩვენი ნაკრები მყარად დგას ფეხზე. „ძიუდო ხვალ ახალ სახელებს გვპირდება!“

ძიუდო ხვალ ახალ სახელებს გვპირდებაო — ეს უკვე საქართველოს ძიუდოისტებისადმი მიძღვნილი ჰიმნიდანაა.

ამ ჰიმნის შექმნის იდეა შოთა ხაბარელის მეუღლეს ათენური ოლიმპიური წარმატებების მერე დაებადა. იფიქრა, ფეხბურთელებს თუ თავიანთი ჰიმნი აქვთ, რატომ არ შეიძლება ჩვენს ძიუდოისტებსაც ჰქონდეთო. მერე თავის ნაცნობ-მეგობარ კომპოზიტორებს, მუსიკოსებსა და მომღერლებს დაუკავშირდა. მათ ეს იდეა უმაღ აიტაცეს და კომპოზიტორ ბორის შხიანის ავტორობითა და ტელეკომპანია „იმედის“ დახმარებით შეიქმნა ჰიმნი საქართველოს ძიუდოისტებზე, როგორც მათი ერთიანობისა და მომავალ გამარჯვებათა სიმბოლო, რაც პარიზულ გუნდურ მსოფლიოს ჩემპიონატში ჩვენი ბიჭების ტრიუმფით დაგვირგვინდა.

ქართველ ძიუდოისტთა ამ სადიდებელ სიმღერაში, პროფესიონალ მომღერლებთან ერთად, თავიანთი სოლო გამოსვლები აქვთ ჩვენს ოლიმპიურ ტრიუმფატორებს, ზურაბ ზვიადაურსა და შოთა ხაბარელს. სწორედ ჰიმნის საპრეზენტაციო ჩანაწერიდან გაისმის შოთა ხაბარელის სოლო გამოსვლა: „ძიუდო ხვალ ახალ სახელებს გვპირდება!“

ასე რომ, ნინ კიდევ არაერთი გვირგვინია.

* * *

შოთა ხაბარელის სპორტული ცხოვრების აპოთეოზი მოსკოვის ოლიმპიურ თამაშებზე გამარჯვება იყო. მაშინ ჩვენი ძიუდოისტი საბჭოთა დედაქალაქში ევროპის ჩემპიონატის ვერცხლის პრიზიორისა და გუნდურ პირველობაში გამარჯვებულის რანგში ჩავიდა. იქ გამგზავრებამდე შოთა ხაბარელმა ყველა მოსამზადებელი ეტაპი, როგორც თავად იხსენებს, ბრწყინვალედ გაიარა. შეჯიბრებებზე თუ შეკრებებზე საბჭო-

თა ნაკრების კანდიდატებს ერთიმეორის მიყოლებით ამარცხებდა და თავის წონაში (78 კგ) გუნდის პირველ ნომრადაც ითვლებოდა, მაგრამ ამ დიდ სტარტებამდე სულ რაღაც ორიოდე კვირით ადრე შოთას ოლიმპიურ იმედებს სრულიად მოულოდნელად წყალი შეუდგა. ნაკრების ხელმძღვანელობამ ჩვენს ძიუდოისტს ალექსანდრ ვოლოსოვი ამჯობინა.

— ალექსანდრ ვოლოსოვს ტატამზე რამდენჯერმე შევხვდი და ყოველი ბრძოლა ჩემი გამარჯვებით დასრულდა, — იხსენებს შოთა ხაბარელი, — ამიტომ მშვიდად ვიყავი და თავი ქუდში მეგონა. ვოლოსოვი 1978 წელს თბილისის საერთაშორისო ტურნირის გამარჯვებული იყო, ოლონდ ზედა წონაში, ოლიმპიურ სეზონში კი ჩემს წონაში გადმონაცვლა, მაგრამ ვერც ერთი ბრძოლა ვერ მომიგო. ამიტომაც ნაკრების ხელმძღვანელთა არჩევანმა თავზარი დამცა. ეს ამბავი საქართველოს სპორტული ხელმძღვანელობისთვისაც მონმენდილ ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა. საქმეში საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტიც ჩაერია და ლამის პოლიტიკური სკანდალიც აგორდა. ბოლოს მოსკოვში უკან დაიხიეს და, ხაბარელი თუ მართლაც ასე ძლიერია, კიდევ ერთი საკონტროლო ჭიდაობა დაავნიშნოთ და იქ გამარჯვებულმა ოლიმპიურ ტატამზე იბრძოლოსო. ასეც მოიქცნენ და ჩემი სიძლიერის დამტკიცება კიდევ ერთხელ მომიხდა. რაკი მე და ვოლოსოვმა ერთმანეთის ჭიდაობა საკუთარი ხუთი თითივით ვიცოდით, ილეთების ფეიერვერკი არ გამოგვივიდა და მინიმალური უპირატესობით გავიმარჯვე, თუმცა ეს, რა თქმა უნდა, უკვე საკმარისი იყო გუნდში ჩემს დასაყენებლად.

— ეს უპრეცედენტო შემთხვევა იყო, — იხსენებს ჯემალ ნათელაშვილი, — ხაბარელი ვოლოსოვს შეჯიბრებებზე მუდამ ჯაბნიდა, მაგრამ საოლიმპიადოდ მათ შორის მაინც სამი საკონტროლო ბრძოლა გამართეს, თითქოს ერთი საკმარისი არ იყო. კაცი ძიუდოში ვზერდები და მსგავსი რამ არ მახსოვს. ოლონდ ეს იმას სულაც არ ნიშნავს, თითქოს საბჭოთა ნაკრების მწვრთნელები ქართველებს გვჩაგრავენენ. პირიქით, ბევრი მათგანი ძალზე გვაფასებდა. მაგალითად, ვიარესლავ ანდრეევი, რომელიც მრავალი წლის განმავლობაში საბჭოთა ნაკრების მწვრთნელთა შორის ერთ-ერთი მთავარი ფიგურა იყო, ქართველ ძიუ-

შოთა ხაბარელი:
 „გამარჯვების მერე ბედნიერებისგან თვალს რული აღარ ეკარებოდა. ფინალური ბრძოლის თითოეულ დეტალს ვიხსენებდი და ჩემს წარმოსახვაში ისევე ვჭიდაობდი. საქართველოში დაბრუნების მერე ზეიმი მთელ თვეს გაგრძელდა. ყველას ჩემთან ყოფნა უნდოდა და ყველა შინ მეპატიუებოდა. უამრავ ოფიციალურ და არაოფიციალურ შეხვედრას მიმართავდნენ. მაშინ ვიგრძენი, რომ საქართველოსთვის მეც რაღაც გავაკეთე“

დოისტებში დიდ პოტენციას ხედავდა და მუდამ მხარს გვიჭერდა. ასე იყო მოსკოვის ოლიმპიური თამაშებისთვის მზადების პერიოდშიც. ანდრეევს შოთა ხაბარელისა სჯეროდა და ეიმედებოდა, მაგრამ ყველა ასე როდი ფიქრობდა.

ასე იყო თუ ისე, ბოლო საკონტროლო შეხვედრა პოდოლსკში მოენყო. მსაჯად რიგელი იან რუდიტისი მოინვიეს. მე და რუდიტისი საბჭოთა კავშირის ნაკრებში ერთად გამოვდიოდით. თანატოლები ვიყავით და ვმეგობრობდით კიდევ. პოდოლსკში რომ ჩამოვიდა, მივედი და ვუთხარი, დახმარებას და მიკერძობას არ გთხოვ, მაგრამ თუ ძმა ხარ, ამ ბიჭს არაფერი დაუკარგო-მეთქი. მართლაც ობიექტურად იმსაჯა, ჭიდაობა კი თანაბარი გამოდგა. შოთამ ჰანტიტით გაიმარჯვა, მაგრამ ბრძოლა რომ დამთავრდა, მსაჯის გადაწყვეტილებამდე მე ჩემი დამემართა და გული ლამის გამიჩერდა. რუდიტისმა ხელი შოთასკენ გაიშვირა და მეც შვებით ამოვისუნთქე. მერე, როცა შოთამ იმედები გაამართლა და ოლიმპიური ოქროს მედალი მოიპოვა, სიხარულით კინალამ გავგიჟდი. ასეთი სიხარული ჩემს ცხოვრებაში არ განმიცდია. ამ სიხარულს შვილის დაბადებას თუ შევადარებ. შოთას გამარჯვებას მთელი ღამე აღვნიშნავდით. ამაგი მეც დამიფასდა და 35 წლის კაცს საბჭოთა კავშირის დამსახურებული მწვრთნელის წოდება მომანიჭეს.

მოსკოვის ოლიმპიურ თამაშებზე 80 ქვეყნის დელეგაცია ჩავიდა. საბჭოთა ჯარების ავღანეთში შეჭრასთან პროტესტის ნიშნად რამდენიმე დასავლურმა სახელმწიფომ ამერიკის თამადობით ამ თამაშებს უგანა, თუმცა ამ ქვეყნების ცალკეულმა სპორტსმენებმა ბოიკოტი არად ჩააგდეს და მოსკოვში ჩავიდნენ. ძიუდოში ვინც ძლიერი იყო, პრაქტიკულად ტატამზე ყველა გამოვიდა, თუმცა იყო ერთი უმთავრესი, იაპონელთა გუნდი, რომლის დელეგაციაც ბოიკოტს მიემხრო.

მოსკოვის ტატამზე პირველად გათამაშდა მედლების რვა კომპლექტი, რაც განვლილ ოლიმპიურ პროგრამასთან შედარებით ერთით მეტი იყო.

საბჭოთა ნაკრებში სამი ქართველი მოხვდა: შოთა ხაბარელი, თემურ ხუბულური და თამაზ ნამგალაური. მათგან ყველანი მედლებს ელოდნენ,

შოთა ხაბარელს სპორტის სასახლეში გამართულ ჩვენს ტრადიციულ საერთაშორისო ტურნირზე საზეიმო გაცელება მოუწყვეს. ძველმა თანაგუნდელებმა, მსოფლიოს ჩემპიონატების მომავალმა მედალოსნებმა აკაკი კიბორძალიძემ და კობა კურტანიძემ, რომლებმაც ის-ის იყო დიდ სარბიელზე გასვლა დაიწყეს, თავიანთი კერპი შოთა ხაბარელი მხრებზე შეისვენ და სპორტის სასახლის თაღებქვეშ ფეხზე წამომდგარი გულშემატკივრების ტაშის გრიალში შემოატარეს.

მით უმეტეს, რომ ქართული ოლიმპიური ძიუდოს ტრადიცია ოპტიმიზმის საფუძველს იძლეოდა.

ჯერ იყო და 1964 წელს ტოკიოში, სადაც ძიუდოს ოლიმპიური დებიუტი შედგა, საბჭოთა სპორტსმენებმა ოთხი წონითი კატეგორიიდან ოთხი ბრინჯაოს მედალი მოიპოვეს, რომელთაგან ორი მედალი ანზორ კიკნაძისა და ფარნაოზ ჩიკვილას ნილად მოდიოდა. მომდევნო, მეხიკოს ოლიმპიურ პროგრამაში ძიუდო აღარ იყო, მიუნხენის 1972 წლის თამაშებიდან კი ძიუდო ოლიმპიადების განუყოფელი ნაწილი გახდა. იმ წელიწადს საბჭოთა ნაკრების ექვსი წევრიდან ნახევარი ჩვენი ძიუდოისტი იყო: შოთა ჩოჩიშვილი, გივი ონაშვილი და გურამ გოგოლაური. ამათგან ჩოჩიშვილი გახდა პირველი ქართველი და საერთოდ პირველი საბჭოთა ძიუდოისტი, რომელმაც ოლიმპიური ჩემპიონობა მოიპოვა, თანაც მათგან იგი ერთადერთი აღმოჩნდა, ვინც საპატიო კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ავიდა, გივი ონაშვილი კი ბრინჯაოს მედალს დაეუფლა.

მომდევნო, 1976 წელს მონრეალის ოლიმპიურ თამაშებზე კვლავ ვიხილეთ შოთა ჩოჩიშვილი, რომელმაც ამჯერად ღია პირველობაში ბრინჯაო დაიმსახურა, თუმცა ჩვენს გორელ ჯილას კანადის დედაქალაქის ტატამზე ერთი ბრძოლაც არ წაუგია და მომავალ ჩემპიონ იაპონელ ხარუკი უემურასთან მხოლოდ მსაჯთა გადაწყვეტილებით ჩაეთვალა წაგება.

ასე იყო თუ ისე, ჩოჩიშვილი კიეველ სერგეი ნოვიკოვთან ერთად გახდა პირველი საბჭოთა ძიუდოისტი, ვინც ოლიმპიურ ტატამზე მეორე მედალი დაისაკუთრა, ქვემდემე წონაში კი რამაზ ხარშილაძე ვერცხლს დაეუფლა, ხოლო ოლეგ ზურაბიანი უმედლოდ დარჩა.

აი, მოსკოვის ტატამზე ასეთი ოლიმპიური წარსული უმაგრებდათ ზურგს ქართველ ძიუდოისტებს, რომლებმაც თავიანთი ხუთგოლიანი მედლების ყულაბა თითო ოქროსა და ვერცხლის მედლით გაამდიდრეს. მსოფლიოს ჩემპიონი თემურ ხუბულური (95) ვერცხლის პრიზიორი გახდა, შოთა ხაბარელი კი საპატიო კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ავიდა.

ხაბარელის პირველი მეტოქე იყო აღმოსავლეთგერმანელი ძიუდოისტი ჰარალდ ჰაინკე, — ევროპის ოთხგზის ჩემპიონი, მსოფლიოს ჩემპი-

ონატის პრიზიორი, რომელიც ჩვენს ძლევისჯვარელ ფალავანთან ვერას გახდა. შოთა ხაბარელმა ამ გერმანელს ჯერ იუკო აართვა, მერე კოკა, ბოლოს კი მსაჯებმა ჰაინკე გაფრთხილებითაც დასაჯეს.

ჰაინკეს ბულგარელი გიორგი პეტროვი მოჰყვა.

— პეტროვი მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონატების არაერთგზის მედალოსანი იყო, — იხსენებს შოთა ხაბარელი, — ჩვენი მონანილეობით არ ყოფილა ისეთი შეჯიბრება, რომელზეც ერთმანეთს ტატამზე არ შევხვედროდით, მაგრამ ერთხელაც ვერ მომიგო. მოსკოვშიც ვერას გახდა და კოკათი გავიმარჯვე.

მესამე წრეში შოთა ხაბარელის პირისპირ ევროპის ჩემპიონი მირჩა ფრეტიკე დადგა. მანამდე ამ რუმინელისა და ქართველის გზები პარიზში, ევროპის ჩემპიონატის ფინალში გადაეყარა ერთმანეთს და ხელის გაშვერით გამარჯვება ჩვენს ძიუდოისტს დარჩა. იგივე განმეორდა მოსკოვშიც და ხაბარელი ფინალში გავიდა.

გადამწყვეტ საჩემპიონო ორთაბრძოლაში ხაბარელის მეტოქე იყო კუბელი ხუან ფერერი.

— ჩემთან შეხვედრამდე ფერერიმ გზიდან ჩამოიცილა მეტად გამოცდილი ფრანგი ჩულოიანი. ტურნირის დაწყებამდე ჩემთვის რომ ეკითხათ, ფინალში მეტოქედ სწორედ კუბელს ვისურვებდი. როცა მართლაც მან გაიმარჯვა და ფინალში გავიდა, დავრწმუნდი, რომ ოლიმპიური ჩემპიონი გავხდებოდი. მართალია, მანამდე ფერერის ტატამზე არასოდეს შევხვედრივარ, მაგრამ როცა მის ბრძოლებს ვაკვირდებოდი, ვგრძნობდი, რომ ამ კუბელს უთუოდ მოვუგებდი. მართლაც, ქულას ქულაზე ვაგროვებდი. სამი კარგი გდება გამომივიდა. იმ დროს მსაჯეები გდებებს ძნელად აფასებდნენ. ასე რომ არ ყოფილიყო, შეხვედრას ვადამდეც დავამთავრებდი. მსაჯთა მოსაწონი გდების შესრულებაც შემეძლო, მაგრამ არ გავრისკე, რაკილა ისედაც ვიგებდი და ბრძოლას მთლიანად ვაკონტროლებდი. როცა შეხვედრა დამთავრდა, ჩემს სიხარულს მართლაც საზღვარი არ ჰქონდა.

რა თქმა უნდა, შოთას მოსკოვურ ტრიუმფს ძალზე ხარობდა მისი პირველი მწვრთნელი გივი ზაუტაშვილი. გასახარი მას ჰქონდა, თუ

*ნესტორ ხერგიანმა
წუთის წინ ოლიმპიური
ნახევარფინალური
ბრძოლა მოიგო.
ათენი, 2004 წელი*

ჰქონდა — ზაუტაშვილის ერთი აღზრდილი რომ ოლიმპიური ჩემპიონი გახდა, მეორემ, თემურ ხუბულურმა ვერცხლის მედალი მოიპოვა.

— გამარჯვების მერე ბედნიერებისგან თვალს რული აღარ ეკარებოდა, — იხსენებს შოთა ხაბარელი, — ფინალური ბრძოლის თითოეულ დეტალს ვიხსენებდი და ჩემს წარმოსახვაში ისევე ვჭიდაობდი. საქართველოში დაბრუნების მერე ზეიმი მთელ თვეს გაგრძელდა. ყველას ჩემთან ყოფნა უნდოდა და ყველა შინ მეპატიჟებოდა. უამრავ ოფიციალურ და არაოფიციალურ შეხვედრას მიმართავდნენ. მაშინ ვიგრძენი, რომ საქართველოსთვის მეც რაღაც გავაკეთე. ამიტომაც იმ ამბების გახსენება უდიდეს სიამოვნებას მგვრის. მაშინ მოსკოვში ჩემი სპორტული ცხოვრების უმთავრეს მიზანს მივაღწიე. მუშტებალმართული და ბედნიერებით აღსავსე მაყურებელს ვესალმებოდი, თუმცა გულში უფრო მიხაროდა,

ვიდრე ამას გარეგნულად გამოვხატავდი. ჩემი სიხარული დაღონებული მეტოქის ფონზე ფოტოკორესპონდენტებმაც ფირზე აღბეჭდეს. როცა ის სურათი ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე ვნახე, როცა ჩემი მეტოქის სახე ვიხილე, იგი ძალიან შემეცოდა. ბოლომდე მხოლოდ სპორტსმენი თუ გაიგებს იმას, რასაც ფინალში დამარცხებული მეტოქე გრძნობს...

* * *

იმ დღეს, 2003 წლის 11 ოქტომბერს, უსახელო მწვერვალზე ჩვენს ვეტერან ოლიმპიურ ჩემპიონებთან, ბერძნულ-რომაული სტილის მოჭიდავე ვახტანგ ბლაგიძესთან და ძიუდოსტ შოთა ხაბარელთან ერთად

ათენის ოლიმპიური სოფელი. მარცხნიდან — მწვერთელი გურამ მოდებაძე, ექიმი ზურაბ კახაბრიშვილი, შოთა ხაბარელი ხერგიანის ვერცხლის მედლით, სამეცნიერო ჯგუფის ხელმძღვანელი გურამ რატიშვილი და ნესტორ ხერგიანი

შოთა ხაბარელი:
„ბედნიერი ვარ, რომ პირველებმა ჩვენ ავაღიერეთ ახალი ჰიმნი და ავაფორიალეთ ის დროშა, რომელიც ჩვენ დღეს გვაქვს. ადამიანი, თურმე, დადებითი ემოციისგანაც შეიძლება ცუდად გახდეს. ერთ მომენტში, არის კადრებში, გონებაც კი დაკარგვს, იმდენად დიდი სიხარული მომიტანა ზვიადაურის გამარჯვებამ.“

ასულებმა უჩვეულო სანახაობა ვიხილეთ — ის იყო მწვერვალზე ფეხი შევდგით, ულურჯესი ცის თავზე ორი არწივი გამოჩნდა. ვეება ფრთები მარაოსავით გაეშალათ და მწვერვალზე ასულთ მძიმე ბომბდამშენებით თავს დაგვტრიალებდნენ...

მაგრამ ახლა ხდეს ხეობას მივუყვებით. ამ ხეობაში ამოსულს მუდამ ლევან გოთუა და მისი „ხდედალეული“ მახსენდება:

„თეთრ წინწკლებად დაფშვნილი ჩქეფი ხდეს წყალი. ქვიდან ქვაზე, კლდიდან კლდეზე, ლოდიდან ლოდზე რძე გადმოდუღს. ქაფით და გაბით. წყალი, როგორც რძე, თერგის რუხ ტალღებს ზოლად ჩაჰყვება ერთხანს. ბილიკი ხდეს ჩქეფს ასდევს მიეთმოეთით“...

დაუვიწყარი მომენტი.
ათენი, 2004 წელი

ასე დახვდნენ მსოფლიოს
ჩემპიონატიდან
ტრიუმფით დაბრუნებულ
საქართველოს ნაკრებს და
მის მთავარ მწვრთნელს
შოთა ხაბარელს
თბილისის აეროპორტში.
2006 წელი

და შემდეგ:

„ჰაერში ხდეს დაშლილი, ცვარის სიამე... ჩქერის ზათქი აყრუებს სიტყვას, დანაყილი წყლის ნაფრქვევს სითეთრე თვალს სჭრის...

და მოსმით დავენაფე ხდეს ქაფს...

შევსვი ხარბად და უცნაური სიზვიადე ვიგრძენი.

ძმებო, ძმებო, მეც ხომ თქვენთან ერთად ამის შემდგომ ხდედალეული ვარ! მისი დაუდგრომლობით შენაპყარი და მის ხეობაში თითქოს ახალნაირად ნაშობი“.

ჩვენც დავლიეთ ხდის წყალი.

ვინ იცის მერამდენედ?! ჩვენც ხდედალეულნი ვართ!

იმ დღეს ხდის წყალი პირველად დალიეს ჩვენთან ერთად მოლაშქრე ოლიმპიურმა ჩემპიონებმა, რომლებიც მთამსვლელებთან ერთად შეუყვანენ ხდის ხეობას, რათა მის სათავეებთან აღმართულ უსახელო მწვერვალზე ასულიყვნენ და მისთვის „საქართველოს ოლიმპიელი“ ეწოდებინათ. ორივენი მწვერვალზე სალაშქროდ პირველად იყვნენ და ენთუზიზმით აღსავსენი ჩანდნენ. ერთი ეგ იყო, შოთა ხაბარელი თავისი განი-

შოთა ხაბარელი და
ჯემალ ნათელაშვილი

ერი მხარ-ბეჭისა და ზორბა ტანის გამო საძილე ტომარაში ჩანოლისას თუ ჩაძვრომისას ჯახირობდა და ვერ ეტეოდა, ბლაგიძე კი კარავშიც ისე ციბრუტივით ტრიალებდა, როგორც თავის დროზე საჭიდაო ხალიჩაზე მკვირცხლობდა.

შოთა მირიანაშვილი ნახევარი საუკუნეა, რაც მწვერვალებზე დადის. თავის დროზე იქიდან საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატების არაერთი ოქროს, ვერცხლისა და ბრინჯაოს მედალი ჩამოიტანა. სწორედ მისი იდეა იყო, რომ ჩვენი ოლიმპიელები უსახელო მწვერვალზე ასულიყვნენ და მისთვის „საქართველოს ოლიმპიელი“ ეწოდებინათ. ეს იდეა ჩვენი ქვეყნის ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტშიც აიტაცეს, საქართველოს სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციაშიც და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტშიც. სტუდენტთა ტრადიციული ალპინიადის მონაწილეებსაც ხდის ხეობაში შევუერთდით.

ალპინიადის კარვების ქალაქის ბინადართ ყოველდღიურად გემრიელ კერძებს უმზადებდა შოთა მირიანაშვილის კბილა თანამოკარვე მით დანგაძე. ამიტომაც ახალბედა მთამსვლელებს იგი მზარეული ეგო-

ნათ, ის კი არ იცოდნენ, რომ საქართველოში ერთ-ერთი ტიტულოვანი მთამსვლელი ემსახურებოდათ.

მირიანაშვილისა და დანგაძის თანამოკარვეა ჩვენი კოლეგა პაატა ნაცვლიშვილი. ორივეს გვეამაყება, რომ მირიანაშვილისა და დანგაძის მეთაურობით ამ ხეობაში 1974 წელს, სტუდენტობისას, ერთი უსახელო მწვერვალი დავლაშქრეთ და მას „გმირთა ვარამის“, „მითრიდატეს“, „ხდედალეულნისა“ და სხვათა ავტორის სახელი ვუწოდეთ. ახლა კი კიდევ ერთ ნათლობაზე მივდივართ, ოღონდ ოლიმპიურ ჩემპიონებთან ერთად...

1955 წლამდე იქ მთამსვლელთა ჯგუფები მაინც იშვიათად ამოდიოდნენ. მათი რაოდენობა თხუთმეტსაც ვერ აღწევდა, 1955 წლიდან კი ნამდვილი ბუმი დაიწყო. რამდენიმე წლის შემდეგ აქ თბილისის უნივერსიტეტის ტრადიციულ ალპინისტებს შოთა მირიანაშვილი ჩაუდგა სათავეში და მას მერე ალპინიზმს დღემდე აზიარებს იქაურ სტუდენტობას, მისი მგლის მუხლი და ენერჯია კი ბევრ ახალგაზრდას შემურდება.

ახლაც, ამ მე-60 ალპინიადის მონაწილეთა ერთმა ნაწილმა მისი მეთაურობით ალპინისტური ნათლობა მიიღო, მეორემ კი ოსტატობა აიმაღლა.

შოთა მირიანაშვილი მეორე მწვერვალიდან იმ საღამოს რომ დაბრუნდა, დილით ახლა ჩვენს „ოლიმპიურ“ გუნდს ჩაუდგა სათავეში და წინ წაგვიძღვა. თვრამეტნი წავედით, თუმცა ოლიმპიურ ჩემპიონებთან ერთად ლაშქრობის მოსურნე გაცილებით მეტი აღმოჩნდა, მათ შორის ახალბედებიცა და თანრიგოსანი მთამსვლელებიც.

ასე იყო თუ ისე, დიდებული ამინდი დაგვიდგა. ერთი ეგ იყო, მწვერვალთან ახლოს ღამისთევისას მაღიმალ ისეთი ძლიერი ქარი უბერავდა, ღამის კარვის კალთები დაგვიხია.

გადამწყვეტი იერიში უთენია დავიწყეთ. იმ ბინდ-ბუნდში ზღაპრული სანახავი იყო მყინვარწვერი, სადაც ასევე უნივერსიტეტელებმა, გიორგი ნიკოლაძის მეთაურობით, 80 წლის წინათ სათავე დაუდეს ქართული და მთელი საბჭოთა ალპინიზმის ისტორიას, ჩვენ კი ეს საიუბილეო თარიღი ხდები ამოსვლამდე რამდენიმე დღით ადრე მასზე ლაშქრობი-

თაც აღვნიშნეთ. ახლა მყინვარწვერი და მისი ზეცა კალეიდოსკოპის ფიგურებივით სწრაფად იცვლიდა შეფერილობას...

ძალზე უჩვეულო სანახავი იყვნენ ქარაფებზე გადმომდგარი ჯიხვებიც, რომელთა ცნობისმოყვარე მზერა დიდხანს მიგვააცილებდა მწვერვალისკენ, მაგრამ უფრო იშვიათი სურათი გველოდა მწვერვალზე, თუმცა იქამდე ჯერ ასვლა იყო საჭირო.

არა, მწვერვალზე ასვლა საეჭვო სულაც არ იყო, მაგრამ სულ ბოლოს, როცა მასზე მიბჯენილ პიტალო, შვეულ კლდეს მივადექით, შევფიქრიანდით, მთამსვლელისთვის მეტად შეუფერებლად ზორბა შოთა ხაბარელს იქ რა აიყვანსო. მანამდე ხაბარელი მირიანაშვილის მიერ თოვლში გაკვალულ ბილიკს ბაჯბაჯა დათვივით ანგრევდა და მის ნაფეხურებში თავისზე ორჯერ მსუბუქი ბლაგიძე წელამდე ეფლობოდა.

ბოლოს, იმ პიტალოს რომ მივადექით, ხაბარელმა ხელები გაშალა: „ეს არის მწვერვალზე სულ ბილიკ-ბილიკ ახვალო, რომ მაგულიანებდა ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი ჯანო ბაგრატიონი?..“

მერე ხაბარელმა ერთი სული მოითქვა, გავარდა და კლდეზე დათვივით აბობლდა. ამ დროს გაჯიუტებულმა ბლაგიძემ ჭკუა იხმარა, გასაძვრომს მიაგნო და მწვერვალზეც აღიღინდა, იქ კი გაბადრული და მუშტებალმართული ხაბარელი დახვდა.

ოლიმპიური ჩემპიონი რომ გავხდით, მაშინაც ზუსტად ასე, მუშტებალმართულმა გამოვხატე უდიდესი სიხარულიო, გვითხრა შოთა ხაბარელმა.

და იქ, მწვერვალზე, როცა შოთა ამგვარად გამოხატავდა სიხარულს, დიდხანს და მედიდურად თავს დაგვტრიალებდა ორი არწივი.

კაცი მწვერვალზე სიარულში ამ ხნისა მოვიყარე და მსგავსი რამ არ მინახავსო, უკვირდა შოთა მირიანაშვილს.

მწვერვალზე აქამდე არც სხვებს გვინახავს არწივი და ამიტომაც ჩვენს თავზე მოტრიალე ძლიერების და გამარჯვების სიმბოლოდ აღიარებული ამ ფრინველის გამოჩენა ყველამ კარგ ნიშნად მივიჩნიეთ.

ისიც სიმბოლური დამთხვევა იყო, რომ მწვერვალზე, ქართული ალპინიზმის მუაკვნებივით, ჩვენც თვრამეტნი ავედით.

შობა საბარელის
განვრთნილი
საქართველოს ნაკრები
XX საუკუნის პირველ
ათწლეულში
უმთავრესი ტურნირების
უცვლელი ფაფორიტი იყო.
ამ ნაკრებმა 2003, 2006
და 2007 წლებში ევროპის
გუნდურ ჩემპიონატში
გაიმარჯვა, 2006 და 2008
წლებში კი მსოფლიოს
ჩემპიონი გახდა.

ვარჯიშზე შოთას
ტატამს მიღმა ვერ
ნახავთ, მუდამ კომონო
აცვია, ტატამზე ციბ-
რუტივით ტრიალებს და
ყველას თვალნათლივ
უჩვენებს ნაირგვარ
ფანდებს და ილეთებს

და ის ორი არწივი, მათთან ერთად კი იქ აფრიალებული საქართველოს დროშა და ჩვენი ქვეყნის ოლიმპიური კომიტეტისაც, ალბათ არასოდეს დაავინწყდებათ ოლიმპიურ ჩემპიონებს ვახტანგ ბლაგიძესა და შოთა ხაბარელს, რომელთაც თავის დროზე სწორედ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი დაამთავრეს, ახლა კი მისი მთამსვლელთა სექციის წევრები გახდნენ. ეს ასვლა ალბათ არ დაავინწყდებათ ამავე სექციის სხვა წევრებს: გიორგი ქრისტესიაშვილს, გიორგი მაჭავარიანს, გიორგი ხაბურზანიას, მიხეილ გოგორიშვილს, დავით სვანაძეს, გიორგი მახარაძეს, ზურაბ კიკნაველიძეს, ზურაბ მახათაძეს, გიორგი მოლოდინს, დავით მჭედლიშვილს, ლევან ლომიძეს, აკაკი ველთაურს; ჩემს კოლეგებს ელგუჯა ბერიშვილს და პაატა ნაცვლიშვილს, თქვენს მონა-მორჩილს, ამ სტრიქონების ავტორსა და, რა თქმა უნდა, ასვლის მეთაურ შოთა მირიანაშვილს, რომლებიც ასევე უნივერსიტეტელები ვართ.

და მართალი აღმოჩნდა ელგუჯა ბერიშვილი, როცა ბლაგიძესა და ხაბარელს უწინასწარმეტყველა, მწვერვალზე ასვლის მერე მთებისა და ალპინიზმის სიყვარულით მოინამლებითო.

ეგ კი არა, ხაბარელი არა მარტო თავად აპირებს მწვერვალზე კვლავ წასვლას, არამედ იქ საქართველოს ძიუდოისტთა მთელი ნაკრების აყვანაც განუზრახავს.

* * *

კარგი რამაა ტკბილი მოგონებები – ხშირად ათას დარდს, გაჭირვებას, თუ პრობლემას დაგავიწყებს, გუნებას გამოგიკეთებს და მერე ამით გახალისებული ყველა წინაღობას გაორმაგებული ენერგიით ეკვეთები. ჰოდა, ჩვენც გავიხსენოთ ის კარგი მოგონებები, ფოტოობიექტივით შეჩერებული წამები, რომლებიც ათენის ოლიმპიურ თამაშებზე ჩვენი სპორტსმენების, უფრო ზუსტად — შოთა ხაბარელის აღსაზრდელთა წარმატებებს უკავშირდება.

ათენის ოლიმპიურ თამაშებზე ჩვენი ოთხი დიდი სიხარულის მთავარი შემოქმედნი, რომლებიც ზურაბ ზვიადაურის, გიორგი ასანიძის, ნესტორ ხერგიანისა და რამაზ ნოზაძის ოქრო-ვერცხლის მედლებს ჭედდნენ, უწინარეს ყოვლისა, მათი მწვრთნელები იყვნენ.

ჩვენი წიგნის მთავარი გმირის, როგორც საქართველოს ძიუდოისტთა ნაკრების უფროსი მწვრთნელის ანგარიშზე ზურაბ ზვიადაურის ოქრო და ნესტორ ხერგიანის ვერცხლია. და რაკი შოთა ხაბარელის სამწყსოს კიდევ ორ წევრს საპრიზო ადგილამდე ერთი-ორი ნაბიჯილა დააკლდა, იგი ამ ოლიმპიური ტატამის საუკეთესო მწვრთნელადაც აღიარეს.

ათენური ბატალიების ფოტორეპორტაჟისას ყველაზე დიდ განამაწინაში სწორედ ოლიმპიურ ტატამზე ვიყავი. ოლიმპოსკენ მიმავალ გზაზე ჩვენი ძიუდოისტები რომ ტრიუმფით მიინევდნენ ზემოთ და სარბიელზე დიდი ბრძოლები ჰქონდათ, იმავდროულად იქვე შოთა ხაბარელის ემოციები და უდიდესი განცდები იტაცებდა ჩემს მზერას და ფოტოობიექტივსაც, ცალკე კიდევ ტრიბუნებზე თავმოყრილ ქართველთა ყიჟინა და დროშების ფრიალი იყო.

ამბობენ, კარგი სტარტი საქმის ნახევარიაო. და თუ ეს ასეა, ჩვენს ნესტორ ხერგიანს გაუკეთებია იმ საქმის ნახევარი, რამაც თორმეტწლი-

მწვერვალ „საქართველოს
ოლიმპიელის“
პირველდამკრობთა
შორის ორი ოლიმპიური
ჩემპიონი იყო —
შოთა ხაბარაძე და
ვახტანგ ბლაგიძე

ანი ბრინჯაოს ხანიდან გამოგვიყვანა, რითაც დაგვარწმუნა, რომ ეს შესაძლებელია და უკეთესი მომავლის იმედიც ჩავვისახა.

ნესტორმა ჯერ გაესპანელეებული იაპონელი კენჯი უემაცუ, მერე კი ყაზახი ხაბარბეკ დონბაი, რუსი ევგენი სტანეკი და ირანელი ჰაჯი ახონზადე მაზედი ერთმანეთის მიყოლებით ისე დაამარცხა, რომ ერთი კოკაც არავის დაანება. ბოლოს ფინალში ორგზის ოლიმპიურ ჩემპიონთან ტადაჰირო ნომურასთან მთელი ხუთი წუთი ისე იბრძოდა, რომ მეტოქეს არაფერი დაუთმო, თუმცა ბოლოს მაინც დამარცხდა, მაგრამ ეს გამარჯვება იყო, რადგან ორი ოლიმპიადის მერე საქართველოს სპორტსმენებმა პირველად მოიპოვეს ვერცხლის მედალი, რამაც შემდგომ მონაგარს დაუდო სათავე.

ნესტორის ვერცხლის მედალს მოჰყვა დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი ოლიმპიურ ჩემპიონად ზურაბ ზვიადაურის დაბადება.

და ბედნიერი ვარ, რომ საკუთარი თვალით ვნახე ათენის ოლიმპიურ თამაშებზე მის მიერ იტალიელი ლეპრეს დამარცხება, რუსი ტაოვის

შოთა ხაბარელი,
შოთა მირიანაშვილი
და ვახტანგ ბლაგიძე
მწვერვალ „საქართველოს
ოლიმპიელზე“

ძლევა, ფრანგ დემონფოკოსთან რევანში, ბრიტანელ გორდონთან გამარჯვება, იაპონელი იზუმის წამოკიდება, გდება, საბოლოო ტრიუმფი და სიხარულით გაგიჟებული, ხუთჯვრიანი დროშებით მთლად გადათეთრებულ-გადანითლებული ქართველთა ტრიბუნა.

და რა თქმა უნდა, ვნახე ამ სიხარულის სულისჩამდგმელის, შოთა ხაბარელის ჰაერში აღმართული, დამუშტული ხელები.

აი, 24 წლის შემდეგ მწვრთნელის რანგში ასე გაიმეორა შოთა ხაბარელმა თავისი პირველი აღმზრდელის, გივი ზაუტაშვილის ოლიმპიური ტრიუმფი, როცა ერთი შეგირდი ჩემპიონი გახდა, მეორე კი ვერცხლის პრიზიორი.

— ბედნიერი ვარ, რომ პირველებმა ჩვენ ავაჟღერეთ ახალი ჰიმნი და ავაფრიალეთ ის დროშა, რომელიც ჩვენ დღეს გვაქვს, ამბობს შოთა ხაბარელი, — ადამიანი, თურმე, დადებითი ემოციისგანაც შეიძლება ცუდად გახდეს. ერთ მომენტში, არის კადრებში, გონებაც კი დავკარგე, იმდენად დიდი სიხარული მომიტანა ზვიადაურის გამარჯვებამ.

* * *

ძიუდოს გარდა, საქართველოს სპორტის არცერთ ოლიმპიურ სახეობაში გუნდური მსოფლიო ჩემპიონობა არ ღირსებია, ასეთი სიხარული კი შოთა ხაბარელის ნაკრებმა მოგვიტანა. ამიტომაც 2006 წლის შემოდგომის პარიზი და ის დღე, როცა შოთა ხაბარელი მისმა შეგირდებმა გუნდური მსოფლიოს ჩემპიონობის ნიშნად ხელში აიტაცეს და აბურთავეს, ოქროს ასოებით სამუდამოდ და გამორჩეულად ჩაინერება არა მხოლოდ ქართული ძიუდოს ისტორიაში, არამედ საერთოდ ჩვენი ქვეყნის სპორტულ მატრიანეში.

პარიზულ ტრიუმფამდე იყო 1998 წლის მსოფლიოს გუნდურ ჩემპიონატში ძალების პირველი მოსინჯვა, რაც მესამე ადგილით დასრულდა. ამას მოჰყვა 2002 წელს მარიბორში ევროპის გუნდურ ჩემპიონატში გამარჯვება და შვეიცარიის მსოფლიოს გუნდურ ჩემპიონატში მეორე ადგილი, 2003 წელს ლონდონში ევროპის გუნდურ სარბიელზე უმაღლესი ტიტულის დაცვა და ბოლოს პარიზული ტრიუმფი.

— პარიზული სიხარული არასოდეს დამავინწყდება. ძიუდოში ასეთი ბედნიერება პირველად მაშინ განვიცაადე, როცა მოსკოვში ოლიმპიური ჩემპიონი გავხდი, მეორედ ჩემმა აღსაზრდელმა ზურაბ ზვიადაურმა ათენში თავისი ოლიმპიური ჩემპიონობით გამახარა, ბოლოს კი პარიზში საქართველოს ნაკრების მსოფლიოს გუნდური ჩემპიონობით გავიხარე. აქამდე უძლეველ იაპონელებს სწორუპოვარი გუნდის ტიტული ჩამოვართვით, როცა ფინალში რუსებს ვძლიეთ. იქნებ ასეთი გამარჯვება კვლავაც მოვიპოვოთ, მაგრამ პარიზული სიხარული მაინც განუმეორებელი იქნება, — აღტაცებულია შოთა ხაბარელი და იქვე ერთხელაც დასძენს, ჩემს საიუბილეოდ უკეთეს საჩუქარს ვერც ვინატრებდიო.

პარიზის მსოფლიოს ტატამზე ცამეტი ქვეყნის ძიუდოისტები გამოდიოდნენ. საქართველოს ნაკრებმა მერვედფინალში ეგვიპტელთა გუნდს სძლია, მერე უკრაინელთა ნაკრებს, ნახევარფინალში იაპონელთა მძლეველ სამხრეთ კორეელებს მოუგო, ბოლოს კი ფინალში — რუსეთის რჩეულთ.

— რუსები პარიზში დიდი ამბიციებით ჩამოვიდნენ. თავად შევესწარი რუსების ბაქიაობას, ჩვენი ერთადერთი მეტოქე იაპონელთა გუნდია და მათ ჩემპიონობას უთუოდ ჩამოვართმევთო. ვკითხე, ნაადრევად ხომ არ ჩამოგვწერეთ-მეთქი. როცა რუსებთან ორი ბრძოლით ადრე მსოფლიოს ჩემპიონობა გავინაღდეთ, ჩვენი ბიჭები სიხარულით გაგიჟდნენ. ერთმანეთი ჩაბლუჯეს და ლამის ხვევნა-კოცნაში დაახრჩვეს, საქართველოს დროშები აფრიალეს, ტრიბუნებზე შეკრებილ ქართველ ქომაგთ სახეგაბადრულები მიესალმნენ და ბოლოს მეც მაბურთავეს; იყო უამრავი ზარი თბილისიდან, მათ შორის საქართველოს პრეზიდენტისგან...

მილოცვები, კეთილი სურვილები და შოთა ხაბარელის ბურთაობა თბილისის აეროპორტშიც გაგრძელდა და საქართველოს სხვა ქალაქებშიც.

* * *

შოთა ხაბარელი ოჯახის დიდი მოსიყვარულეა. იმ შემოდგომაზე თბილისის უნივერსიტეტის მთამსვლელებთან ერთად უსახელო მწვერვალის დასალაშქრად ყაზბეგის რაიონისკენ რომ გავემგზავრეთ, ნერვი-

ულობისგან ლამის გათავდა კაცი, დღეს ჩემი ქალიშვილის დაბადების დღეა და ნეტა მე რაღა მრჯიდა, სად მოვდიოდი, რომ მოვდიოდიო. მერე ხდის ხეობაში ასულნი სააკლიმატიზაციოდ ერთდღიან დასვენებას რომ ვფიქრობდით, შოთამ აიტეხა, რის აკლიმატიზაცია, რა დასვენება, ხვალვე გზას გავუდგეთ, რომ სამ დღეში თბილისში ვიყოთ, ცოლის დაბადების დღეს უნდა ჩავუსწროო.

— მთელი ჩვენი ცხოვრება სულ შეხვედრა და განშორებაა, — იხსენებს ქალბატონი მანონი, — ჩვენი ქორწინებიდან ორი კვირაც არ იყო გასული და შოთა უცხოეთში შეჯიბრებაზე გაემგზავრა. სარბიელს რომ გამოეთხოვა, მეგონა, ჩვენი განშორებები დამთავრდა-მეთქი, მაგრამ ყველაფერი თავიდან დაიწყო. ჰოდა, შოთას ვუთხარი, ან მე, ან შენი სპორტი და მწვრთნელობა-მეთქი, მაგრამ ბოლოს, როგორც იქნა, ასეთ ცხოვრებას შევეჩვიე და ბედს შევურიგდი. ახლა არაფერს ვნანობ, ძიუდოს კი საკუთარი ხუთი თითივით ვიცნობ. ეს საქმე მეც შემიყვარდა და მის ნიუანსებში კარგად ვერკვევი...

ამ სიყვარულის დასტურად გამოდგება ქართველ ძიუდოისტთა იმ ჰიმნის შექმნის იდეის დაბადება და მის განხორციელებაზე ზრუნვა, რითაც ქალბატონმა მანონმა სპორტის ამ სახეობის პოპულარიზაციის საქმეში თავისი მოკრძალებული წვლილი ამგვარადაც შეიტანა. ამასობაში კი შოთას ქალიშვილმა ანიმ მამის ჯილდოების კოლექციას თავისი პირველი სპორტული ნადავლიც შემატა ბოხუმში გამართულ მხატვრულ ტანმოვარჯიშეთა საერთაშორისო ტურნირზე დასაკუთრებული დიპლომი და მედალი.

— ჩემს წარმატებაზე მეტად ის გამიხარდა, გამარჯვებით მამა რომ გავახარე. ჩემნაირი კარგი მამა არავის არ ჰყავს. ჩემთვის ერთი ხმამალალი სიტყვაც არასოდეს უთქვამს, — მითხრა ანიმ. შოთას უფროსი შვილი მამუკა კი ამბობს, ძნელია ოლიმპიური ჩემპიონის შვილობა, სულ სხვა თვალთ გიყურებენ და გაკვირდებიანო.

მამუკა მამამისივით ძიუდოს მისდევდა, მაგრამ წუხს, ჩემზეც გამართლდა ის ამბავი, რომ ამბობენ, დიდ სპორტსმენებს დიდი სპორტსმენი შვილები არ ეზრდებათო. ამიტომ ახლა მთელ იმედებს თავის

მამა და შვილები —
შოთა, ანი და მამუკა
ხაბარელები

შვილზე ამყარებს, იქნებ პაპამისივით ოლიმპიური ჩემპიონი გაიზარდოსო, თავად პაპა კი ამბობს, საკმაო წინააღმდეგობების მიუხედავად, ოჯახში დიდი მხარდაჭერა რომ არ მქონოდა, ჩემს სპორტულ კარიერას წერტილი დროზე ადრე დაესმებოდაო.

* * *

როცა საქართველოს სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის ტრადიციული საახალწლო გამოკითხვის შედეგად 2006 წლის საუკეთესო გუნდის ვინაობა გაცხადდა, ჩვენი ძიუდოსტთა ეროვნული ნაკრები, მორაგბეებთან ერთად, ქვეყნის უპირველეს გუნდად აღიარეს.

იმ რეფერენდუმის „პირად პირველობაში“ ასევე ძიუდოსტი ზაზა კედელაშვილი საქართველოს წლის საუკეთესო სპორტსმენად დაასახელეს. მწვრთნელთა შორისაც ყველაზე მეტად გამოარჩიეს ჩვენი ქვეყნის ძიუდოსტთა გუნდის მთავარი მესაჭე. ან სხვაგვარად როგორ იქნებოდა, როცა შოთა ხაბარელი ევროპის ძიუდოს ფედერაციამაც მთელ კონტინენტზე საუკეთესო მწვრთნელად მიიჩნია.

ყოველივე ამისა და ძველ წარმატებათა გამო, იმ წელიწადს შოთა ხაბარელს საქართველოს სპორტის დამსახურებული მუშაკის ნოდება მიანიჭეს, რაც ძიუდოს განვითარება-განმტკიცებაში მისი უდიდესი წვლილის აღიარება იყო.

შოთა ხაბარელის ამაგის დაფასება იყო მისი დაბადების ორმოცდაათი წლის საიუბილეო თარიღის საზეიმო აღნიშვნაც, რომელიც მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში იმავე წელს გაიმართა.

ჩვენი უპირველესი მწვრთნელის 2006 წლის მონაგარს რომ აღვწუხებავთ, ერთიც უნდა გავიხსენოთ — იმ წელიწადს დაისტამბა შოთა ხაბარელის მეთოდური სახელმძღვანელო „აღმზრდელობითი მუშაობა ძიუდოში“. ეს წიგნი საქართველოს ნაკრები გუნდის კომპლექსური სამეცნიერო ჯგუფის ხელმძღვანელის, პროფესორ გურამ რატიშვილის თანავტორობით დაიწერა და ამ ყოველივეს, როგორც მოგვიანებით ნახავთ, ასე მისხალ-მისხალ შემთხვევით სულაც არ ვიხსენებთ.

ახლა დავეუბრუნდეთ „შერატონ მეტეხი პალასში“ გამართულ იმ დავილდოების საზეიმო საღამოს, სადაც ღვინით სავსე ფუჟერებით ჩვენს მორაგბეებს მსოფლიო სარბიელზე ძიუდოისტთა წყლის გადასხმა ვუსურვეთ, თავად ტატამის ოსტატებს კი — ტიტულების შენარჩუნება და მომრავლება.

ჩვენი შერატონული სურვილები ძიუდოისტებმა მართლაც აასრულეს და ჭეშმარიტ ქომაგთა გულებიც სიხარულით აავსეს. შოთა ხაბარელსა და მის აღსაზრდელებს, როგორც ტრიუმფატორებს, თბილისის აეროპორტში კიდევ არაერთი საზეიმო დახვედრა მოუწყვეს, კვლავაც იყო დროშების ფრიალი, ყიჟინა, ხვევინა-კოცნა, დოლ-გარმონი, მილოცვები, კეთილი სურვილები და, რაღა თქმა უნდა, შოთა ხაბარელის „ბურთაობა“ ჰაერში.

„საქართველომ ევროპასაც გადმოხედა!“ „ჩვენ ოქროს გუნდი ვართ!“ — ასე დაასათაურა გაზეთმა „სარბიელმა“ საქართველოს ძიუდოისტთა ნაკრების გუნდურ ჩემპიონატში გამარჯვება, რომელიც 2007 წლის შემოდგომაზე მინსკში ვიზეიმეთ.

ბელარუსთა დედაქალაქში ჩვენმა ბიჭებმა, მოქმედი მსოფლიოს გუნდური ჩემპიონების რანგში რომ გამოდიოდნენ, ნახევარფინალში უპრინციპულესი მეტოქე — რუსეთის ნაკრები დაამარცხეს. მათ ამით დაამტკიცეს, რომ წინა წელს მსოფლიოს ჩემპიონატის ფინალში ჩვენი ჩრდილოელი მეზობლისთვის შემთხვევით არ მოუგიათ და ყოველივე კანონზომიერი იყო. მინსკში რუსებმა ფინალამდეც ვერ მიაღწიეს, გადაამწყვეტ ბრძოლებში კი ჩვენებთან საფრანგეთის ძიუდოისტებიც ვერას გახდნენ და საქართველოს ნაკრები ევროპის კენწერომდე მესამედ ამაღლდა.

იმავე წლის კონტინენტის პირად ჩემპიონატში, ბელგრადში რომ გამართა, ჩვენმა ძიუდოისტებმა ერთი ოქროს, სამი ვერცხლისა და ერთიც ბრინჯაოს მედალი მოიპოვეს.

ევროპა ევროპად და იმავე წელს ქართველი ძიუდოისტები ბრაზილიის დედაქალაქში გამართულ მსოფლიოს ჩემპიონატზე არნახულ წარმატებას აღწვევენ და შეჯიბრებას სამივე ხარისხის თითო მედლით აგ-

მანონი ხაბარელი:
 „მთელი ჩვენი ცხოვრება
 სულ შეხვედრა და
 განშორებაა. ჩვენი ქორ-
 ნინებიდან ორი კვირაც
 არ იყო გასული და შოთა
 უცხოეთში შეჯიბრებაზე
 გაემგზავრა. სარბიელს
 რომ გამოეთხოვა, მეგონა,
 ჩვენი განშორებები
 დამთავრდა-მეთქი, მაგრამ
 ყველაფერი თავიდან
 დაიწყო. ჰოდა, შოთას
 ვუთხარი, ან მე, ან შენი
 სპორტი და მწერტელო-
 ბა-მეთქი, მაგრამ ბოლოს,
 როგორც იქნა, ასეთ
 ცხოვრებას შევეჩვიე და
 ბედს შევურიგდი.“

ვირგვინებენ. ირაკლი ცირეკიძე საპატიო კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ადის, ნესტორ ხერგიანი ვერცხლის მედალს ეუფლება, ლაშა გუჯეჯიანი კი — ბრინჯაოს. ამას გარდა, ჩვენი ორი ძიუდოსტი ხუთეულში ხვდება და საქართველოს ნაკრების წევრები კი ერთბაშად 5 ოლიმპიურ ლიცენზიას ეუფლებიან.

ეს ყოველივე პეკინის ოლიმპიური თამაშების პრელუდია იყო, ასეთივე გახლდათ 2008 წლის ლისაბონური ევროპის ჩემპიონატი, სადაც ჩვენი ძიუდოსტების მედლების ყულაბა ერთი ოქროს და სამი ბრინჯაოს ჯილდოთი ივსება.

ამ და სხვა შეჯიბრებების მერე ქართველმა ძიუდოსტებმა შვიდივე წონით კატეგორიაში... თორმეტი ოლიმპიური ლიცენზია დაიმსახურეს

მაშინ, როცა მრავალი ქვეყნისთვის ერთიკი სანატრელია. საქართველოს ძიუდოისტთაგან ყველაზე შორის ნავიდნენ მძიმეწონოსნები, რომლებმაც სამი ოლიმპიური ლიცენზია მოიპოვეს.

თავად პეკინის ოლიმპიური თამაშები ქართველი ძიუდოისტებისთვის ისტორიული გამოდგა — ირაკლი ცირეკიძემ ოქროს მედალი მოიპოვა და გახდა პირველი ქართველი ძიუდოისტი, რომელმაც მსოფლიოს ჩემპიონობაც იზეიმა და ოლიმპიური გამარჯვებაც.

ის წელიწადი შოთა ხაბარელის სამწყსოს კიდევ ერთი ტრიუმფით დაგვირგვინდა — ქართველი ძიუდოისტები ტოკიოში მეორედ გახდნენ მსოფლიოს გუნდური ჩემპიონები. არადა, კენჭისყრის შედეგად ისინი ეგრეთწოდებულ „სიკვდილის ჯგუფში“ იაპონიასთან, ბრაზილიასთან და სამხრეთ კორეასთან ერთად მოხვდნენ, თუმცა ხაბარელის მიერ შვეიცარიული საათივით მომართულ-ანყობილმა გუნდმა ყველა მეტოქეს დამაჯერებლად სძლია: კორეელებს — 6:1, ბრაზილიელებს — 5:1, ფინალში კი რუსების მძლეველ უზბეკებს — 4:2.

* * *

ასეთი შთამბეჭდავი წარმატებების მთავარი შემოქმედის ამბავი ჰეფი ენდით სულაც არ მთავრდება — ის, რაც მერე მოხდა, მოწმენდილ ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა: საქართველოს ძიუდოს ფედერაციის ხელმძღვანელობამ ოთხგზის ევროპის საუკეთესო მწვრთნელი თანამდებობიდან გადააყენა, მიზეზად კი 2009 წლის უფერული სეზონი დაასახელა.

მართლაც, თბილისში, ევროპის ჩემპიონატზე მოპოვებული ერთი ვერცხლისა და ორი ბრინჯაოს მედალი საქართველოს ნაკრებისთვის, როგორც მასპინძლისთვის, დიდად სახარბიელო მონაგარი ვერ იყო. ამ შეჯიბრებამდე გუნდში ისე აირია მონასტერი, ისე დაიძაბა ვითარება, რომ რამდენიმე ლიდერი საერთოდ არ გამოსულა თბილისის ტატამზე. მოგვიანებით ნაკრებს ლიდერები კი დაუბრუნდნენ, მაგრამ გუნდში დატრიალებულ ამბებს უკვალოდ არ ჩაუვლია — 2009 წლის მსოფლიო ჩემპიონატიდან ჩვენი ძიუდოისტები უმედლოდ დაბრუნდნენ.

— შურმა, შულმა და გაუტანლობამ თავისი ქნა, — იხსენებს შოთა ხაბარელი, — ფედერაციის ხელმძღვანელებმა ჩემი გუნდის მიღმა დატოვება მოინდომეს, პირადი ინტერესი საზოგადო საქმეზე მაღლა დააყენეს და ბოლოს, როგორც იტყვიან, ნაბან წყალს ბავშვიც ზედ მიაყოლეს. პირველად 2005 წელს დამიპირისპირდნენ, როცა მცირედი ნაბორძიკება არ მაპატიეს და კარისკენ მიმითითეს. არადა, წინა წელს, პრაქტიკულად, ყველა ტიტული მოვიგეთ, ათენის ოლიმპიადაზე კი ოქრო და ვერცხლი ავიღეთ. ჯერ გმირად გამომაცხადეს და ლამის ღმერთკაცად შემრაცხეს, ცოტა ხანში კი შემომითვალეს — გუნდიდან უნდა ნახვიდეო. 2009 წელსაც იგივე განმეორდა. კარგად მესმის, რომ შეუცვლელი არავინ არ არის, მაგრამ როგორ გინდა უმადურობას და უსამართლობას შეეგუო? თანაც ასე გექცევიან ადამიანები, ვისაც ქართული ძიუდოს ბედი სულაც არ ადარდებთ და წინა პლანზე პირად ამბიციას აყენებენ. გავა დრო და სანთელ-საკმეველი თავის გზას მაინც იპოვის...

უსაქმოდ დარჩენილ შოთა ხაბარელს, რა გასაკვირია, არაერთი საინტერესო შეთავაზება ჰქონდა სხვადასხვა ქვეყნიდან, მაგრამ დიდმა ჩემპიონმა და მწვრთნელმა მაინც საქართველოში დარჩენა ამჯობინა. მით უმეტეს, სწორედ 2009 წელს მის ცხოვრებაში ძალიან მნიშვნელოვანი ამბავი მოხდა — მეორე შვილიშვილი შეეძინა.

— ეს ამბავი შვილმა მახარა. აი, მე პატარა შოთა ხაბარელი გაჩუქე, მაგრამ შენ შენსავით დიდი შოთა ხაბარელი უნდა გაზარდო, ოლიმპიური ჩემპიონიო. გავზრდი, რატომაც არა...

შოთა ხაბარელი

დაიბადა 1958 წლის 26 დეკემბერს ძლევისჯვარში, ქარელი. ძიუდოისტი (78 კგ). XXII ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი (1980, მოსკოვი), მსოფლიოს ჩემპიონატის მესამე პრიზიორი (1983), ევროპის ორგზის ჩემპიონი გუნდურ ჩათვლაში (1979, 83), ევროპის ჩემპიონატების ორგზის მეორე (1979, 82) და ორგზის მესამე (1981, 83) პრიზიორი პირად პირველობაში. სსრკ ორგზის ჩემპიონი (1982, 85), სსრკ ხალხთა VIII სპარტაკიადის ჩემპიონი (1983), საქართველოს აბსოლუტური ფალავანი ქართულ ჭიდაობაში (1981). სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი, საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელი. საქართველოს ნაკრების მთავარი მწვრთნელი (1987-91 და 1997-2009). მისი ხელმძღვანელობით საქართველოს ნაკრები სამჯერ ევროპის და ორჯერ მსოფლიოს გუნდური ჩემპიონი გახდა. 2002, 2003, 2006 და 2008 წლებში დაასახელეს ევროპის საუკეთესო მწვრთნელად. ვახტანგ გორგასლის II ხარისხისა და ღირსების ორდენების კავალერი.

SHOTA KHABARELI

Judoist (78 kg), was born on December 26, 1958 in Dzlevisjvari village of Kareli district (Eastern Georgia). He is a champion of XXII Olympic Games (Moscow, 1980), bronze medalist of the world championship (1983), twice champion of Europe in the team event (1979, 1983), twice silver (1979, 1982) and twice bronze (1981, 1983) medalist of European championships in the individual contests. He was twice champion of the USSR (1982, 1985) and champion of the 8th USSR sports and athletics meeting (1983) and absolute champion of Georgia in a folk-style wrestling (1981). Khabareli was the USSR Honored Master of Sports. He holds the title of Honored Coach of Georgia. Khabareli was chief coach of the Georgian national judo team (1987-1991 and 1997-2009). Under his leadership the Georgian national team became three time champion of Europe and twice world champion in the team event. In 2002, 2003, 2006 and 2008 Khabareli was named as the best judo coach of Europe. He was decorated with Vakhtang Gorgasali Order of the 2nd class and Order of Honor.